ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՅ — ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ — 40 ՓԱՐԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար Թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս Վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն Խմբագիր-Տնօրէնին պէտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բէգօ [illegible] Զարըջըը թիւ 37 Մասիսի գրասենեակը.
Ճամբու ծախքը չվճարուած [illegible] նամակ չընդունուիր:
Չտպուած նամակ, յօդուած, եւայլն ետ չեն դարձուիր:

Կ. ՊՈԼԻՍ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւստրիոյ Ֆրանչիսկոս Յովսէփ կայսրն՝ արտաքին գործոց Նախարար Արիֆի փաշայի, դատական գործոց Նախարար Ասիմ փաշայի և հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Հասան Ֆէհմի փաշայի «Երկաթեայ Թագ» պատուանշանին մեծ ժապաւէնն, և արտաքին գործոց նախարարութեան Թուրքերէն Թղթակցութեան դիւանին տնօրէն Րիֆաթ պէյի՝ նոյն պատուանշանին Բ. կարգն, և Մեծ-Եպարքոսութեան Թարգման Վէքիլ էֆէնտիին ու արտաքին գործոց նախարարութեան քարտուղար-Թարգման Կիւլլապեան Միքայէլ էֆէնտիին՝ նոյն պատուանշանին Գ. կարգն և արտաքին գործոց նախարարութեան հեռագրական գրասենեկին տնօրէն Յաւեան Տիրան էֆէնտիի նոյն պատուանշանին Գ. կարգը ղրկած է:

Հավասի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պուլղարաց ազգային ժողովն իմանալով որ Վեհ. Սուլթանն Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուած է Կ. Պոլսոյ Պուլղարաց Էկզարքին, ուղերձ մը քուէարկեր է առ Ալէքսանդր իշխանն, աղաչելով որ յանուն Պուլղար ազգին շնորհակալութիւն յայտնէ Վեհ. Սուլթանին: Ալէքսանդր իշխանը ժողովոյ սոյն ո[illegible]րիոյ Օսմանեան գործակատար Նաշիտ փաշան իւր քով հրաւիրելով, ժողովոյ քուէն Ն. Վսեմութեան հաղորդեր է:

Մեր Պաղտատի Թղթակիցը կը գրէ մեզ թէ, կ'ըսէ Մոնիթէօր Օրիանթալ, կայսերական 6րդ զօրաբանակին ընդհանուր հրամանատարը Պաղտատէն մինչեւ Հալէպ շինուելիք երկաթուղւոյ մը յատակագիծը պատրաստելու զբաղած է, զոր կայսերական կառավարութեան վաւերացման պիտի ներկայէ եղեր ի մօտոյ:

Անգլիական դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Սանտիսըն և Աւստրիական դեսպանատան Ա. Թարգմանն երէկ Բ. Դուռն երթալով, երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցան արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Յաւեան Յարութիւն էֆէնտիի հետ:

Ճիտտէէն եկած վերջին թղթակցութիւնք կը հաստատեն թէ Քոլէրան բոլորովին անհետ եղած է բովանդակ Հիճազի նահանգին մէջ: Մէքքէի մէջ, ուր քոլէրան ծագած էր վերջին անգամ, Նոյ. 26էն ի վեր որ եւ է Քոլէրայի դէպք չէ պատահած: Հնդկաստանէն և Պարսկական ծոցէն Մէքքէ գնացող իսլամ ուխտաւորք, որոց թիւն 5.000 կը հաշուի, Ճիտտէ վերադարձած են: Թուրքիա վերադառնալու պատրաստուող վերջին ուխտաւորք գրեթէ ամենքն ալ մեկնած են Ճիտտէէն և հետզհետէ մայրաքաղաքս կ'սպասուին:

Թէրճէմանի Հաքիգաթ կը ծանուցանէ թէ Բերայի Զ. շրջանակի Թաղապետութեան կալուածական վարչութեան տրոց հաշիւները քննուելով, նոր նոր զեղծումներ երեւան կ'ելնեն, ի մէջ այլոց, սեղանաւորի մը վրայ 100,000 ղրուշի Սէհիմի կտրոն անցուցեր են եղեր, բայց սեղանաւորը ցարդ կ'ուրանայ եղեր իւր առած կտրոնները:

Պաշտօնական ակմբոց մէջ զրոյց կայ թէ ի մօտոյ ընդհանուր քննութիւն մը պիտի լինի գիտնալու համար թէ Օսմանեան պաշտօնատարաց ստացած ամսականներն իրենց պիտոյից կը բաւե՞, և եթէ այս քննութիւն բացասական արդիւնք ունենայ, պաշտօնատարաց ամսականները պիտի աւելնան, որք ինչպէս յայտնի է, վերջին պատերազմին ժամանակ նուազած էին:

Յունաց Պատրիարքարանի Ս. Սինոդն ու Խառն ժողովը նախընթաց օրն համագումար նիստ մ'ընելով, նկատողութեան առին այն թէզքէն ու Մազպաթան, զորս դատական գործոց Նախարար Ասիմ փաշա Յովակիմ Սրբազանի հաղորդած և զորս Ն. Սրբազնութիւնն ալ համագումար ժողովոյն ներկայած էր: Մազպաթան յունարէն լեզուաւ խմբագրուած էր և կ'ըսուի թէ Բ. Դուռն առաջին անգամն է որ այս լեզուն կը գործածէ առ Պատրիարք՝ ուղղեալ պաշտօնագրոյ մը մէջ: Այս իրողութենէ կրնայ հետեւիլ թէ Բ. Դուռն ուզած է որ այս պաշտօնագրին յունարէն լեզուաւ մէկ պաշտօնական թարգմանութիւնը գտնուի: Պատրիարքը բացակայ գտնուելով, Եփեսոսի արքեպիսկոպոսը կը նախագահէր ժողովին: Յետ երկար վիճաբանութեան, ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց պատասխան մը տալ, ծանուցանող թէ Պատրիարքին ուղ[illegible] թէզքէրէ մը ստացած էր և անոնց պարունակութեան վերահասու լինելով հաստատած էր թէ Պատրիարքական Ցեղատակագրոյն նկատմամբ Բ. Դրան գնահատութիւնները բոլորովին սխալ էին, թէ դիւրին էր ժողովին մի առ մի հերքել Բ. Դրան Մազպաթային փաստերը, բայց չէր կարող այս բանն ընել, ըստ որում համագումար ժողովը կազմող երկու վարչական մարմինք, հրաժարեալ Պատրիարքին նախագահութենէն զրկուած լինելով, ըստ օրինի չէին կրնար վիճաբանիլ և խորհրդակցիլ որ և է պաշտօնական գործի վրայ: Բաց աստի, կը յարէին թէ Բ. Դրան պաշտօնագիրն ի պաշտօնէ ժողովոյն չէր ղրկուած, այլ Պատրիարքին միջոցաւ, որ հրաժարած էր իւր պաշտօնէն: Հետեւապէս ժողովն իւր պատասխանը խմբագրելէ յետոյ, Ս. Պատրիարք Հօր ղրկեց, որպէս զի Բ. Դրան հաղորդէ, և այսօր վերստին պիտի գումարի յառաջիկայ Ծննդեան տօնին առթիւ ձեռք առնուելիք կարգադրութեանց վրայ խորհելու համար, որպէս զի եկեղեցեաց մէջ որ և է ցոյց տեղի չունենայ Պատրիարքին հրաժարման առթիւ:

Կ'ըսուի թէ Անգլիական վաճառաբարձ շոգենաւ մը խրեր է Դարտանէլի նեղուցին մօտ, Ասլան-Տօղան կոչուած տեղը:

Գերմանական դեսպան Պ. Րատովից քանի մ'օրէ ի վեր հիւանդ է. բայց իւր հիւանդութիւն վտանգաւոր չէ:

Ռուսական դեսպան Պ. տը Նելիտօֆ նախընթաց օրը Ֆէնէր երթալով այցելութիւն տուաւ Յունաց հրաժարեալ Պատրիարք Տ. Յովակիմ Սրբազանին:

Յունական Ավկի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Վառնայի Յոյն ժողովուրդը չկրնալով հանդուրժել Պուլղարաց կեղեքումներուն, վերջապէս որոշեր է գաղթել և պատգամաւորութիւն մը ղրկելով յԱթէնք, խնդրել Հելլենական կառավարութենէն, որպէս զի Թեսալիոյ մէջ մշակելի հողեր յանձնուի իրեն:

Լաւ տեղեկութիւն ունեցող պաշտօնական ակմբոց մէջ կը հաւաստեն թէ, կ'ըսէ Ֆիլիպէի համանուն լրագիրն, Արեւելեան Ռումէլիի կուսակալ Ալէքօ փաշա մայրաքաղաքս պիտի գայ Ծննդեան տօնէն յետոյ:

Վագըթ իւր այս աւուր քաղաքական յօդուածին առջի մասն Յունաց Պատրիարքարանի և Բ. Դրան միջեւ անլոյծ մնացած եկեղեցական առանձնաշնորհութեանց խնդրոյն նուիրած է: Ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ տէրութիւնն իւր շահը չ'բաժներ իւր հպատակաց շահերէն: Յոյներն խելացի և հանճարեղ ժողովուրդ մը լինելով, կը յուսանք թէ այս խնդրոյ մէջ Բ. Դրան ունեցած իրաւունքն ամենէն առաջ իրենք պիտի ճանչեն: Յունաց նման խելացի ազգէ մը բնաւ չ'սպասուիր որ 4-5 դար առաջ հաստատուած սովորութեան մը պահպանման մասին ջանքեր ընելու մէջ կեցած անպատեհութիւնը չհասկնայ:

Իսթըրն Էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ այս միջոցիս հետաքրքրաշարժ դատ մը կը տեսնուի Բերայի Պատժական ատեանին առջեւ: Սուրիացի խաբեբայ մը, որ իւր այս աննախանձելի արհեստին մէջ մեծ համբաւ հանած է եղեր, վախճանեալ [illegible]պաններէն Ֆախրի պէյի կնոջ ներկայանալով, կ'ըսէ թէ իւր ամուսինն, որ Թայիֆ աքսորուած էր, յաջողած է փախչիլ իւր աքսորավայրէն և Թունուզ ապաստանած է: Ուստի իրեն ըսած է որ իւր կինն տեսնէ և ստակ պահանջէ, որուն շատ պէտք ունէր ինք (ամուսինն):

Սուրիացի խաբեբան Ֆախրի պէյի կինն ի զուր համոզելէ յետոյ, երբ կը տեսնէ թէ չյաջողիր իւր խաբէական ձեռնարկին մէջ, իբր թէ Ֆախրի պէյէն եկած նամակներ և հեռագրեր կը ցուցնէ, որոց մէջ բացակայ ամուսինը կ'սպառնար արձակել իւր կինն, եթէ խնդրուած դրամը չուզեր տալ: Կինն այս խորամանկութենէն խաբուելով, իւր գերեաց մին վաճառեր և 400 ոսկւոյ գումար մը յանձներ է իւր ամուսնոյն կարծեցեալ փոխանորդին: Բայց յետոյ կասկածներ յղանալով, դատական իշխանութեան դիմեր և իրողութիւնն երեւան հաներ է: Սուրիացին կը ձերբակալուի, որ կ'ուրանայ իւր վրայ եղած ամբաստանութիւնն և ինք կ'ամբաստանէ Ֆախրի պէյի կինն, թէ ինք ուզած էր դրամ կորզել իրմէ, և թէ իւր ամուսնոյն, յաքսոր գտնուող ընկերակցաց և մայրաքաղաքս գտնուող բարեկամաց միջեւ միջնորդի դեր կը կատարէր: Սուրիացւոյն այս վերջին ամբաստանութիւնը կայսերական պալատան քաղաքական գործոց դիւանին տնօրէն Ահմէտ պէյի ականջին հասնելով, անմիջապէս յանձնախումբ մը կազմեր է այս գործը քննելու համար և յետ մանրախոյզ քննութեան, կատարելապէս հաստատուեր է թէ Սուրիացւոյն ամբաստանութիւնը սուտ էր: Բերայի պատժական ատեանն ի մօտոյ իւր վճիռը պիտի տայ այս խնդրոյ վրայ:

Վառնայի Թղթաբեր շոգենաւը մինչեւ լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն դեռ չէ հասած մայրաքաղաքս:

Զմիւռնիոյ կառավարական պաշտօնատան մէջ պատահած վերջին անլուր դէպքին վրայ, որոյ նկատմամբ արդէն մեր երէկի թերթին մէջ մանրամասն տեղեկութիւնք հրատարակուած էին, Զմիւռնիոյ կուսակալ Նաշիտ փաշա խիստ հրամաններ ղրկած է իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող նահանգին բոլոր իշխանութեանց, ազդարարելով որ աւազակախումբերն հալածեն և բռնեն: Այս հրամաններ ճշդիւ կատարուած են և հետեւեալ օրն իսկ Թիրէէն և Էօտէմիշէն եկած հեռագրեր ծանուցած են թէ հռչակաւոր աւազակապետ Եիւրիւք Օսմանի երեք արբանեակներն և այլ երկու աւազակապետներ բռնուած են, որոց մէջ կը գտնուի հռչակաւոր Ալի աւազակապետը: Զմիւռնիայէն խումբ մը զօրք ղրկուեր է ի Պայնտըր, Ճիրիտ օղլու աւազակապետը բռնելու համար, որ հիւանդացած է անդ:

Կը հաւաստեն թէ Նաշիտ փաշա հեռագրաւ հրահանգ խնդրած է Բ. Դռնէն, կառավարական պաշտօնատան բակին մէջ զօրաց գնդակներէն ազատող աւազակաց կրելիք պատժոյն համար: Ն. Վսեմութիւնը կարծիք յայտներ է թէ պէտք է պատժոց խստագոյնն ի գործ դնել անոնց նկատմամբ:

Զմիւռնիոյ դէպքը միանգամ ընդ միշտ հաստատած է թէ կառավարութեան ձեռքն անցնող աւազակաց ներում շնորհելու դրութիւնը սխալ դրութիւն մ'էր, և եթէ ծայրագոյն խստութիւն մ'ի գործ չդրուի ձերբակալեալ աւազակաց [illegible] տալ աւազակութեան պատուհասին:

Սարը-Եարէն Եէնի Մահալլէ տանող ճանբուն ձախ կողմը գտնուած լերան մէկ մասն անցեալ կիրակի իրիկուն տեղէն խախտած լինելով, Քաղաքապետութիւնն անմիջապէս երկրաչափներ ղրկեց և մանրախոյզ քննութիւն մ'ընել տալով հաստատեց թէ լերան խախտած մասն անդ գտնուող տուներուն վրայ պիտի փլեր, և հետեւապէս իսկոյն պարպել տուաւ յիշեալ տուներն և պէտք եղած թուով գործաւորներ ղրկեց, որպէս զի լերան այդ մասը փորելով պատահական վտանգի մը առաջքն առնուն:

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Այս առտու հասած հեռագիրք

Պելկրատ 3 յունվ.

Թագաւորական հրամանագիր մը Սքուբչինան լուծեալ հրատարակելով, նոր ընտրութիւնները փետր. 6ին կատարուիլ եւ նոր ժողովն նոյն ամսոյ 12ին ի նիստ գումարել կ'որոշէ:

Աթէնք 3 յունվ.

Երեսփոխանական ժողովն 54ի դէմ 105 ձայնիւ քուէարկեց 170 միլիոն ֆրանքի փոխառութեան ծրագիրը: Ժողովն իւր աշխատութիւնները Ծննդեան տօնէն յետոյ պիտի վերսկսի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կաթողիկոսական Յանձնաժողովն նախընթաց օրը նիստ ըրաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանը ժամ 5ին. Նախագահ Սրբազանն, ինչպէս նաև Վսեմ. Սէրվիչէն և Իւթիւճեան էֆէնտիք բացակայ էին, անձնական տկարութեան պատճառաւ:

Յանձնաժողովն նախ իւր Դիւանին կազմութեան ձեռնարկելով, ընտրեց Վսեմ. Սէրվիչէն էֆ. Ատենապետ, Վսեմ. Նուրեան էֆ. Դէր-Ատենապետ և Մեծ. Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան Ատենադպիր:

Յանձնաժողովը Սրբազան Նախագահին բացակայութեան խնդիրը խորհրդակցութեան նիւթ ընելով և նկատելով որ այսպիսի կենսական խնդրով զբաղող Յանձնաժողով մը անպատճառ պէտք ունի Ս. Պատրիարք Հօր Նախագահութիւնը վայելելու, որոշեց գրել Նորին Սրբազնութեան և իւր ներկայութեան անհրաժեշտ լինելն իմացնելով, խնդրել որ բարեհաճի անպատճառ ներկայ գտնուիլ յառաջիկայ նիստերուն:

Յանձնաժողովն յետոյ հետեւեալ որոշումներն ըրաւ:

1. Ս. Էջմիածնայ Սինոդին իմացընել կաթողիկոսական ընտրութեան համար Ընդհ. Ժողովոյ որոշումն և նախնական գործոց ձեռնարկած լինելն.
2. Պատրաստել Հայաստանեայց եկեղեցւոյ եպիսկոպոսաց ցանկը,
3. Տաճկաստանի գաւառաց առաջնորդներուն և գաւառաց մէջ գտնուող անպաշտօն եպիսկոպոսաց ինչպէս նաև Միաբանութիւն ունեցող վանահարց ցանկը պատրաստել:
4. Պատրաստել մօտակայ Առաջնորդաց և վանահարց ցուցակը:
5. Ընտրելեաց ցանկի պատրաստութեան համար շրջաբերական գրել հեռաւոր առաջնորդաց, անպաշտօն եպիսկոպոսաց, և միաբանութիւն ունեցող վանահարց:

Յանձնաժողովն իւր մէջէն Մասնախումբ մ'ընտրեց, որ պաշտօն պիտի ունենայ Յանձնաժողովոյ գործառնութիւններն դիւրացնել, նախապատրաստել և տրուած որոշումները խմբագրել: [illegible] ընտրուեցան Գեր. Տ. Խորէն և Մ[illegible]թէոս Սրբազաններն և Թորոսեան Յովհաննէս էֆ:

Մանչէսթըրի Առաջնորդ Գեր. Եսայի վարդապետ Աստուածատուրեան հրաժարելով իւր պաշտօնէն, մեկնած է դէպ ի իւր հայրենիքն ի Տփղիս: Մանչէսթըրի ազգայինք իրեն առժամանակեայ յաջորդ ընտրած են զԳեր. Սուքիաս վարդապետ Պարոնեան, հրաւիրելով ի Լոնտոնէ ուր առանձնացած կը բնակէր շատ մը տարիներէ ի վեր և անդ արքայական Միւզէոնին մէջ գիտնական հետազօտութիւններ կ'ընէր: Սրբազան Պատրիարք Հայրն այս լուրըն առնլով, Հայր Սուքիաս Պարոնեանի խնդակցական նամակ մ'ուղղեր է, յորմէ հաճութեամբ կը քաղեմք հետեւեալ հատուածն.

«Ուրախութեամբ լուայ զընտրութիւն Ձեր ի փոխանորդութիւն Հովուութեան Մանչէսթըրի Հօտին, ուրախութեամբ ողջունեմ զՁեզ, և մաղթեմ զի ի մօտոյ կարգեսջիք Հովիւ կաթողին Հօտին Մանչէսթըրի Հայոց, զի արժանի էք Ձերովդ բարեպաշտութեամբ, անստերիւր բարուք, և բարենախանձ Ազգասիրութեամբ և այլն և այլն.»

Մանչէսթըրի պատուարժան ազգայինք Գեր. Սուքիաս վարդապետն իրենց հովիւ ընտրելով ո՛չ միայն իրենք պիտի վայելեն նորա հմտութեան և գիտութեան արդասիքն, այլ իրենցմով ամբողջ Ազգն, վասն զի ոչ եւս մտատանջութիւն ունենալով, որ առ հասարակ գիտնոց պատկանեալ է, այլ հանգիստ կեանք մը և ոչ-ծանր պաշտօն մը, պիտի կրնայ իւր աշխատութիւններն հետզհետէ հրատարակել, ինչպէս նաեւ շարունակել Մար-Աբասայ մատենին վաւերաբանութիւնն, զոր սկսած էր Արեւ. Մամլոյ մէջ հրատարակել և զոր յետոյ ընդհատած էր. անշուշտ վերոյիշեալ պարագայներն էին զինքն կասեցնողն և այժմ իւր դրութեան փոփոխմամբը բանասէրք անձկանօք և անյապաղ կ'սպասեն այդ վաւերաբանութեան շարունակութիւնը տեսնելու:

Կը գովեմք Մանչէսթըրի Ազգայիններն, որ այսպիսի բազմահմուտ գիտնոյ մը քաջալեր հանդիսանալով իրենց հովիւ ընտրած են զայն, և այսպէս առիթ տուած են Հայր Սուքիաս Պարոնեանի, որ բազում տարիներէ ի վեր իւր մթերած գանձերն հետզհետէ պարզէ ազգին առջեւ և արդէն սկսած է իսկ, ինչպէս կը հաստատէ հետեւեալ տեղեկութիւնն, զոր Մանչէսթըրի պատուարժան ազգային մը գրած է բարեկամի մը:

«Մանչէսթըրի ազգայինք Գեր. Սուքիաս վարդապետ Պարոնեանէ խնդրած էին, որպէս զի Հայկական Այբուբենին գիւտոյն վրայ բանախօսութիւն մ'ընէ: Գիտնական վարդապետն առ ինքն եղած սոյն խնդիրը կատարեց դեկտ. ամսոյ 11/23ին կիրակի օրն յետ միջօրէի, ի ներկայութեան Մանչէսթըրի Ազգայնոց մեծամասնութեան, որք, արք և կանայք, փութացած էին յեկեղեցի, ուր հարկ եղած էր ժողովել ժողովրդեան բազմութեան պատճառաւ:

«Բանախօսն այդ հետաքրքրական նիւթոյն առաջին մասին վրայ կարդաց մի պատմական տեսութիւն, մեծ հմտութեամբ և խոր հետազօտութեամբ իրարու հետ միաբանեցընելով երեք գլխաւոր պատմիչներն. որք են՝ Կորիւն, Խորենացի և Փարպեցի, բոլորովին նոր և անակընկալ տեսութիւններ և իրողութիւններ [illegible] այժմ գիտնոց մտադրութենէն վրիպած էին: Ժամ ու կէս խօսելէն վերջ ընդհատեց ճառը, թերեւս դժգոհ թողլով ունկնդիրները, որք ամենայն մտադրութեամբ և զմայլանօք կը լսէին հմտական և միանգամայն հետաքրքրական տեղեկութիւններ, և գիտնական ատենաբանն իւր իմաստալից և խորհրդածու խօսքերով կրկնակի կը հետաքրքրէր ունկնդիրները:

Ունկնդրաց կողմանէ ոտք ելաւ Տիար Մ. Թօքաթեան, գեղեցիկ կերպիւ շնորհակալութիւն յայտնեց առ բանախօսն, իղձ յայտնելով միանգամայն որ այսպիսի ախորժելի ժամ մ'ալ դարձեալ հաճի շնորհել, այդ հետաքրքրական խնդրոյն շարունակութիւնը ամբողջացնելով, որ էր պատմական մասին աւարտը, նաև երկրորդ մասը, որ ինչպէս կ'անուանէր Հնագրախօսականն պիտի ըլլայ: Տիար Թօքաթեանի հակիրճ բանքն ունկնդրաց զգացմանց արտայայտութիւնն ըլլալով բուռն ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ. իսկ գիտուն բանախօսն իրեն ցոյց տրուած քաջալերութենէն զգածեալ խորին շնորհակալութեամբ յայտնեց թէ՝ նոյն վայրկենէն կ'զգայ իւր աշխատութիւնքն պսակեալ և կ'խոստանայ մի քանի շաբաթէն իւր բանախօսութիւնն շարունակել. հուսկ յետոյ ժողովուրդն ուրոյն ուրոյն իրենց խնդակցութիւնն յայտնելով ցրուեցաւ:

«Կը փափաքէի բանախօսութեան նիւթն աստ ամփոփել. մասնաւորապէս այն մասը, թէ ի՞նչ էր Մեսրոպայ Միջագէտ երթալուն պատճառը. բայց ինչպէս տեղեկութիւն առի, այդ բանախօսութեան առաջին մասը, որ է պատմականը, պիտի հրատարակէ քիչ ատեն «Երկրագունդ» ամսաթերթին մէջ, որ արդէն խոստացած է եղեր, իսկ երկրորդ մասը, որ շատ մը պատկերներ և ձեւեր կան եղեր փորագրելի, հաւանականաբար պիտի թողուի առանձին տպագրութեան, զոր կը յուսամ թէ հեղինակը պիտի չդանդաղի փութով կատարել Ազգային բանասիրաց յագուրդը լեցունելու»

ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱՅՈՒԹԻՒՆՆ

ՅԱՒՍՏՐԻԱ

(Թարգմանեալ Իւզըն Լէօբլէօէն, 28 դեկտ. ի)

"Աւստրիոյ գլխաւոր բաղկացուցիչ մասանց միոյն, Պոհեմիոյ մէջ, ազգութեանց կռիւը նոր երևոյթ մը կը ստանայ, սաստկութեան և ընդարձակութեան աճմամբ։ Մինչեւ ցարդ Չեխ կամ Չէհ ժողովուրդն, որ Սլաւ ցեղին մէկ ճիւղն է, Պոհեմիոյ մէջ գործօն յուզման մը մենաշնորհը կը վայելէր, Գերմանք ըստ մեծի մասին պաշտպանողական դիրք մը բռնելով։ Բայց յորմէ հետէ Սիզլէյթանիոյ ("Լէյթա գետին այս կողման," այսինքն բուն Աւստրիոյ,) մէջ բնակեալ ազգութիւնք յաջողեցան մեծամասնութիւն կազմել Վիէննայի Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ և յիշխանութիւն անցունել Թաաֆ կոմսին ազատական նախարարութիւնը, Պոհեմիոյ Գերմանացիք աւելի դժգոհ եղան իրենց կացութենէն, և այժմ անոնց մէջ յառաջ եկած է ստուարաթիւ կուսակցութիւն մը, որ ոչ այլ ինչ կը պահանջէ բայց եթէ Պոհեմիական նախկին թագաւորութեան երկրին մին Չեխական և միւսը Գերմանական երկու նահանգներու բաժանումն, իւրաքանչիւրն ունենալով իւր մասնաւոր խորհրդարան և վարչութիւն։ Չեխք դժգոհ են այն կարգադրութենէ որ 1867 ին կնքուեցաւ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ միջև։ Անոնք կ'առարկեն թէ իրենց երկիրը պատմաբանօրէն նոյնչափ իրաւունք ունի ինքնօրինութեան որչափ Հունգարիա, թէ Պոհեմիա անկախ թագաւորութիւն մ'էր երբեմն, և իւր յօժար կամօք իրեն թագաւոր ընտրեց Հապսպուրկեան գերդաստանին (Աւստրիոյ կայսերական գերդաստանին) մէկ անդամը, թէ իրեն յատուկ Սահմանադրութիւն մը ունէր, որ երբէք չէ ջնջուած, և թէ ի միասին առնլով իրենց ազգակիցներն որ բնակեալ են Աւստրիոյ Մօրաւիա գաւառին և հիւսիսային-արևմտ… խերը՝ Մաճառաց չափ բազմաթիւ են։ Չեխերը կ'ուզեն ուրեմն որ Աւստրոյ—Հունգարական արդի երկակի դրութիւնը դաշնակցական դրութեան մը փոխուի։ Բայց թէպէտ Չեխերը Պոհեմիոյ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը կը կազմեն, հոն կայ Գերմանացւոց զօրաւոր փոքրամասնութիւն մը, որ ոչ միայն հակառակ է արդի դրութեան խանգարման, այլ կը գանգատի թէ այժմ Պոհեմիոյ Գերմանք կը կեղեքուին Չեխերէն։ Դարերէ ի վեր է որ Պոհեմիան գերմանացնելու ջանքեր կը լինէին, որք մեծ մղում մը ստացան Երեսուն տարւոյ հռչակաւոր պատերազմին ատեն։ Պոհեմիա բոլորովին անյաջող եղնելով Աւստրիայէն բաժնուելու ձեռնարկութեան մէջ, և այս կռուոյ պատճառաւ թէ՛ բնակչաց և թէ՛ հարստութեան կողմէ ծանր կորուստներ կրելով, մեծ թուով Գերմանք եկան հաստատուեցան ի Պոհեմիա, և գերմանացման հակամիտութիւնն այնչափ զօրաւոր եղաւ պահ մը, որ Պոհեմիոյ մեծագոյն ընտանիքներէն ոմանք գերմանական անուններ ընդունեցին և ըստ ամենայնի գերմանացան։ Անցեալ դարուն վերջերն այնպէս կը թուէր թէ Չեխական լեզուն մեռնելու կամ կորնչելու վրայ էր, բայց անկէ ի վեր հակազդեցութիւն մը տեսնուեցաւ, և այժմ Չեխերն ունին թէ՛ գրական և թէ՛ քաղաքական գործօն կեանք մը։ Այս զարթնում՝ Չեխական ցեղի՝ յառաջ գընաց այն աստիճան, որ այժմ Գերմանք կը գանգատին թէ Պոհեմիոյ գերմանական գաւառներուն Չեխական գոյն և ուղղութիւն մը կը տրուի մեծ փութով։ Չեխ պաշտօնեայք՝ կ'ողողեն այդ գաւառներն, և դպրոցաց մէջ Չեխերէն կը դասախօսուի Գերմաներէնի հետ։ Գերմանք այնչափ գրգռեալ են, և երկրին Չեխական մասէն բոլորովին բաժնուելու փափաքն այնչափ սաստիկ է, որ Աւստրիական խորհրդարանին գումարումէն առաջ, թէ՛ նոյն խորհրդարանին և թէ՛ Նահանգային ժողովոյն մէջ Պոհեմիոյ Գերմանացի ժողովրդեան ունեցած երեսփոխանները խորհուրդ մ'ըրին ի Բրակա, քննելու համար թէ՛ այս խնդիրն և թէ՛ Աւստրիոյ ուրիշ մասանց Գերմանացի ժողովրդեան խնդիրները։ Բայց այս երեսփոխանք, յետ խորհրդակցութեան, շատացան Պոհեմիոյ Գերմանաց պաշտպանութեան համար այնպիսի երաշխաւորութիւններ պահանջելով որ ապահովեն զանոնք թէ իրենց ազգութիւնն և լեզուն չպիտի կորուսանեն։

"Պոհեմիոյ վարչական բաժանման համար Գերմանաց ըրած պահանջումն ոյժ կը գտնէ սա իրողութեամբ թէ Գերմանաց մեծագոյն մասն հոծ խմբերով կը գտնուին Պոհեմիոյ այն մասանց մէջ որք Գերմանիոյ և Աւստրիոյ Գերմանական գաւառաց սահմանակից են։ Պոհեմիոյ ամբողջ բնակիչք հինգ ու կէս միլիոնէ քիչ մ'աւելի են, յորմէ երեք ու կէս միլիոնէն քիչ պակաս են Չեխերն, և երկու միլիոնէն քիչ մը աւելի են Գերմանք, ըստ վերջին մարդահամարի։ Կլոր թուով մը խօսելով, Չեխերը Պոհեմիոյ ժողովրդեան երկու երրորդէն քիչ պակաս են, և Գերմանք՝ մէկ երրորդէն քիչ աւելի։ Բայց երկու միլիոն Գերմաններէն աւելի քան 1 3/4 միլիոնն՝ երկրին հիւսիսակողման և արեւմտակողման քանի մը գաւառաց մէջ ժողովրդեան 97 1/4 առ 100ը կը կազմեն, ըսել է թէ Պոհեմիոյ այս գաւառները նոյնչափ գերմանական են որչափ նոյն իսկ Աւստրիոյ Արշիդքսութիւնը, մինչդեռ, այդ մասնաւոր գաւառաց մէջ, Չեխերն այնչափ սակաւաթիւ են որ ի հաշիւ առնուլ չարժեր։ Այսպէս, առաջին տեսութեամբ, Պոհեմիոյ Գերմանաց վարչական բաժանման մը մասին ըրած պահանջումը կ'արդարանայ սոյն թուանշաններով։ Ըստ որում ո՛չ Գերմանք ո՛չ ալ Չեխք գոհ են իրաց ներկայ վիճակէն, և ըստ որում իւրաքանչիւր կողմը կարի հակամէտ է միւս կողմն հարստահարելու երբ պատեհ առիթը ձեռք բերէ, զանոնք խորհրդարանով և վարչութեամբ իրարմէ բաժնել ամենէն իմաստուն միջոցը լինել կը թուի ի սկզբան։ Բայց նոյն իսկ Գերմ… սա մեծ դժուարութիւնը կայ խնդրոյն մէջ թէ աւելի քան մէկ քառորդ միլիոն Գերմանք կը գտնուին այն գաւառաց մէջ, ուր Չեխերը մեծամասնութիւն կը կազմեն։ Ուրեմն, եթէ առաջադրեալ բաժանումը կատարուի, այս Գերմանք բոլորովին պիտի կորնչին Չեխական մեծամասնութեան մէջ, և քիչ ժամանակ յետոյ իրենք ալ Չեխ պիտի դառնան։ Ուստի, այս Գերմանք սաստկապէս կ'ընդդիմանան իրենց ազգակցաց մեծամասնութեան բաժանման մասին ըրած առաջարկութեան, և բնական է որ ընդդիմանան։ Միւս կողմէ, Չեխերը, տարբեր տեսութեամբ մը, նոյնչափ կը հակառակին բաժանման առաջարկին։ Անոնք ո՛չ միայն բնական փափաք մը կը տածեն իրենց հայրենի երկրին ամբողջութիւնն անվթար պահելու, այլ նաեւ կը զգան որ, եթէ Պոհեմական թագաւորութեան գերմանական մասն ի բաց հանուի, իրենց՝ Չեխերուն՝ Աւստրոյ—Հունգարիոյ մէջ ունեցած կարեւորութիւնը պիտի նուազի։ Այժմ Պոհեմիոյ բնակիչք Իտալական բնակիչներէն քիչ մը աւելի են թուով, և Հապըսպուրկեան Միապետութեան Աւստրիական կամ Սիզլէյթական մասին բնակչաց երբ մէկ չորրորդը կը կազմեն։ Եթէ երկու միլիոն բնակիչք ի բաց հանուին, և այն ալ ժողովրդեան ամենէն հարուստ և մտացի մասը, Պոհեմիոյ կարեւորութիւնը մեծապէս կը նուազի։ Պոհեմիոյ Գերմանաց հանած սոյն յուզման Վիէննայի կամ Բէշթայի (Հունգարիոյ մայրաքաղաքին) մէջ ալ նպաստաւոր աչօք չնայուիր։ Թէ՛ Աւստրիոյ և թէ՛ Հունգարիոյ իշխանութեանց փափաքն է ըստ կարի քիչ փոփոխումն մոցնել իրաց արդի կացութեան մէջ։ Աւստրիական Միապետութեան երկու մասանց մէջ կնքուած կարգադրութիւնն, որով Աւստրոյ—Հունգարական երկակի դրութիւնն հաստատեցաւ, նոր է տակաւին, և բնականապէս ընդդիմութիւն կը յարուցանէ այն այլազան ցեղերու կողմէ, որք այդ կարգադրութենէն վնասեալ կը կարծեն զիրենք։ Բայց եթէ այդ կարգադրութիւն պահպանուի, մէն մի տարի կ'աւելցնէ անոր զօրութիւնն ու հեղինակութիւնն, և նուազ հաւանական կ'ընէ յեղափոխութիւն մը։ Նաեւ անտարակուսելի է որ, եթէ զիջումներ լինին Պոհեմիոյ Գերմանաց կամ Չեխերուն, Աւստրոյ—Հունգարիոյ ուրիշ դժգոհ ազգութիւնք պիտի քաջալերուին իրենց պահանջումներն ի հանդէս բերելու, և չգիտցուիր ո՛ւր պիտի վերջանան այս փոփոխմունք։ Բաց աստի, կոմս Թաաֆի նախարարութիւնն, որ Աւստրիոյ հպատակ զանազան ազգութեանց կողմէ ոյժ կը գտնէ, և անոնց Վիէննայի Խորհրդարանին մէջ ունեցած Երեսփոխանաց աջակցութեամբը կը պահպանէ իւր դիրքը, տրամադիր չէ հաւանելու իւր Գերման հակառակորդներուն ներկայած մէկ պահանջման։ Ուստի, հաւանական չէ որ Գերմանաց պահանջումը կատարուի մօտաւոր ապագայի մը մէջ, բայց միանգամայն տարակոյս չկայ թէ Պոհեմիոյ զուտ գերմանական գաւառք պիտի շարունակեն սոյն պահանջումն ընել։ Առ այժմ անոնք համամիտ լինել կը թուին Բրակայի մէջ Գերմանացի երեսփոխանաց տուած որոշման, բայց հակառակորդ ցեղերուն միջև ատելութիւնն այնչափ զգալի կերպիւ աճման վրայ է, որ իւրաքանչիւր կողմէն ալ անշուշտ նոր շարժառիթներ պիտի տրուին այս յուզումն յառաջ տանելու։

"Առ այժմ Չեխերը կ'ընդդիմանան իրենց Գերմանացի հայրենակցաց պահանջման, բայց անկարելի չէ որ պարագայից փոփոխմամբ մը անոնք ալ այս մասին իրենց հայեացքը փոխեն։ Աւստրիոյ Տէրութեան մէջ այնչափ և այնպիսի յեղափոխութեանց կատարումը տեսած են անոնք, որ զարմանալի չէ եթէ կ'երազեն ուրիշ յեղափոխութիւն մ'ալ իրենք կատարել, այս անգամ իրենց շահուն համար։ Իրապէս, Չեխերը կը յուսան օր մը փոխել արդի Աւստրոյ—Հունգարական դրութիւնը՝ դաշնակցական դրութեան մը վերածելով, յորում իրենք Մաճառաց չափ զօրաւոր դիրք մը կրնան … չափ ազդեցութիւն և իշխանութիւն կրնան ի գործ դնել Աւստրիական կայսրութեան մէջ։ Աւստրիոյ բաղկացուցիչ մէկ ուրիշ մասին մէջ, ի Մօրաւիա, Չեխերը թուով մէկ ու կէս միլիոն են ընդդէմ 629,000 գերմանաց, մինչդեռ հիւսիսային-արեւմտեան Հունգարիոյ մէջ, Սլաւոնք, որ Չեխերուն ազգակից ժողովուրդ մ'են, և գրեթէ նմանօրինակ գաւառաբարբառ մը կը խօսին, մէկ և երեք չորրորդ միլիոնէ աւելի են։ Ուրեմն, Չեխերն և Սլաւոնք ի միասին 6 3/4 միլիոնէ աւելի են, մինչդեռ Մաճառք 6 1/4 միլիոնէ պակաս են։ Հետեւապէս, դաշնակցական դրութեան մը մէջ, Չեխերը Մաճառաց չափ զօրութեամբ Տէրութեան աշխարհավարութեան վրայ ազդեցութիւն ի գործ դնելու յոյսը կրնան ունենալ։ Ուստի, — եթէ — Պոհեմիոյ վարչական բաժանումն օր մը աւելի հաւանական ընէ Տէրութեան մէջ դաշնակցական դրութեան մը հաստատումը, Չեխերն այս առաջարկութեան հակառակելու տեղ զայն ջատագովողներ կրնան դառնալ։ Պատմական զգացումն, որ զՊոհեմիա մի և անբաժանելի թագաւորութիւն մը կ'ընկատէ, այդ առաջարկութեան ընդունելութեամբ կրնայ վիրաւորուիլ. բայց իրական շահ մը չվնասուիր, ըստ որում Չեխերն ապահովապէս ինքնավարութիւն կ'ունենան դարձեալ, և Դաշնակցական Խորհրդարանին մէջ ալ կրնան վստահիլ ի ենց այն ազգակցաց աջակցութեան, որք բնակեալ են ի Մօրաւիա և ի հիւսիսային-արեւմտեան Հունգարիա։ Այլ այսպէս թէ այնպէս, Պոհեմիոյ Գերմանք իրենց հանած յուզման յաջողումը մօտաւոր ապագայի մը մէջ չպիտի կրնան տեսնել։ Այդ յուզում կարեւոր է սակայն, քանի որ նորէն ցոյց կուտայ այն ցեղային հակառակութիւններն, որք տակաւ կը խռովեն Աւստրոյ—Հունգարական տէրութիւնն, և այն դժուարութեանց մեծութիւնն, որք Վիէննայի և Բէշթայի մէջ պետական մարդոց միտքը կը յոգնեցնեն և անոնց հնարագիտութիւնն ու ճարտարմտութիւնը կը սպառեն։ Բայց և այնպէս, Հապսպուրկեան կայսրութեան անցեալ պատմութիւնն յոյս կ'ընծայէ թէ այս դժուարութեանց առաջքը պիտի կրնայ առնուիլ։ Այդ կայսրութեան հպատակ ազգութիւնք իրարու հետ որչափ ալ կռուելոյ խնդիրներ ունենան, ամենքն ալ հաւատարիմ են իրենց վեհապետին. ամենքն ալ կը փափաքին անվթար պահել անոր Տէրութեան ամբողջութիւնը։ Այսչափն ալ ինքնին զօրաւոր երաշխաւորութիւն մ'է վերջնական յաջողութեան։ Միւս կողմէ, Ֆրանց Յօզէֆ կայսեր խորհրդականներն, այսինքն Աւստրոյ—Հունգարիոյ նախարարները շրջապատող այս ամեն ներքին դժուարութիւնք հաւաստիք են Եւրոպիոյ համար թէ, այդ պետական մարդիկն իրենց ձեռքէն եկածը պիտի ընեն Եւրոպիոյ խաղաղութիւնն անվթար պահպանելու համար։ Միայն ապահով և տեւական խաղաղութեան մը շնորհիւ անոնք կրնան յուսալ թէ պիտի կրնան լուծել այն խնդիրներ, որք պէտք է լուծուին եթէ Հապըսպուրկեան կայսրութիւնը պիտի պահպանէ իւր նախկին դիրքն։ Եւ հետեւաբար, խաղաղութիւնը մեծագոյն շահն է Աւստրոյ—Հունգարիոյ։"

ՎՐԻՊԱԿ

«Կաթողիկոսական ընտրելիներ» խորագրով մեր երէկի յօդուածին սա պարբերութեան մէջ. «Այս ըսել է թէ տասն եւ իններորդ դարու վերջին քառորդին մէջ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան կոչուող եկեղեցականն իւր այն վաղեմի եւ սքանչելի Նախորդներէն աւելի հմտութիւն ունենալու չէ, այլ ըսել է միայն թէ» եւն, էական բայն՝ տպագրական սխալմամբ հաստատական եղած է, մինչդեռ խօսքէն ալ կը հասկցուի թէ ժխտական պէտք է լինի, այսինքն պէտք է կարդացուի չէ՛։

ԽՆԴԻՐ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՈՒԹԵԱՆՑ

Ինչպէս ծանուցած էինք, ապաւէն … թարգմանութիւնն այն վերջին Բէյզէրին, զոր Դատական եւ կրօնական գործոց Նախարար Ասիմ փաշա ուղղած էր Յունաց Պատրիարքին։

Ձեր Սրբազնութեան իւր 1301 Սէֆէր 21 թուով Թագրիրին մէջ, կը յայտնէ ինձ այն դժուարութիւններն, որոց առիթ կուտան իմ պաշտօնատանս և Պատրիարքարանի միջև կեցած անհամաձայնութեանց շարունակութիւնն, ինչպէս նաև այս մասին Ս. Սինոդին և Խառն Ժողովոյ իւր վրայ բանեցուցած ճնշումը, որով հրաժարական տալու ստիպուեր է։

Թէև Պէրաթներու համեմատ պատրիարքներն ց'կեանս պաշտօնավարութեան իրաւունք ունին, սակայն որոշեալ պարագայից մէջ և կամ երբ հրաժարին, կարելի է անոնց տեղ ուրիշ մ'անուանել։ Ճշմարիտ է թէ Ձեր Սրբազնութեան հրաժարականը Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական աթոռը թափուր թողլով, Պատրիարքաց անուանման վերաբերեալ կանոնադրութեան առաջին յօդուածին տրամադրութիւններն ի գործ դնել հարկ կը լինէր. թէ այս տրամադրութեանց համեմատ Ս. Սինոդն և Խառն Ժողովն պատրիարքական աթոռն թափուր գտնելու հարկին մէջ, պէտք է գումարուին մայրաքաղաքս գտնուող մետրապօլիտներուն մէջէն տեղապահութեան ամենէն յարմարագոյնն ընտրելու համար. թէ վերջապէս ընտրութիւնն մազպաթայով վեհ. Սուլթանին վաւերացման պէտք ներկայացուիլ, որպէս զի կայսերական իրատէին հետ Պույրուլտու մ'ալ տրուի՝ տեղապահին պաշտօնը վաւերացնելու և օրինաց համաձայն պատրիարքի մ'ընտրութիւնը հրամայելու համար։

Սակայն ձեր հրաժարականին հետ Ս. Սինոդին և Խառն Ժողովոյ կողմանէ ինձ մատուցուած թագրիրն ստորագրողք կը փափաքէին որ այս հրաժարականն չ'ընդունուի։ Բ. Դուռն մէկ կողմանէ յիշեալ մարմնոց օրինաւոր պահանջումը գոհացնելու փափաքով վառեալ, և միւս կողմանէ ալ առ Ձեր Սրբազնութիւնն բարձր յարգանք տածելով, չուզեց աճապարել հրաւիրելու Ս. Սինոդն և Խառն Ժողովն որ վերոյիշեալ կանոնական տրամադրութիւններն ի գործ դնեն։ Այլ ընդհակառակն նախընտրեց անոնց բաղձանաց համակերպիլ։

Բայց Ձեր Սրբազնութիւնն ինձ ղրկած պատասխանին մէջ պնդելով այն շփոթութեան և վտանգին վրայ, զոր կեցած անհամաձայնութիւնն յառաջ կը բերէ Պատրիարքարանի առանձնաշնորհութեանց նկատմամբ իւր հրաժարականը կրկնած էր։

Կայս. կառավարութիւնն որքան կուզէ որ հաստատուած առանձնաշնորհութիւնք անվթար պահուին, այնքան ալ իրեն պարտք կը համարի ուղղել այն ենթադրութիւններն՝ որք կրնան իւր նպատակները կասկածի ենթարկել։ Ուրեմն, անհրաժեշտ է կրկին յայտնել կայսերական կառավարութեան պահպանողական գաղափարները, որպէս զի փարատուին այն դժուարութիւններն, որոց կ'ակնարկէ Ձեր Սրբազնութեան Թագրիրն, և բաղձացեալ համաձայնութիւնը հաստատուի։

Կը փութամ ուրեմն հետեւեալ մի քանի բացատրութիւնները տալ։

Պատրիարքարանի 1300 Ռամազան 22 թուով ընդարձակ Թագրիրին և անկէ առաջ և վերջն եղած բանակցութեանց և տեսակցութեանց համեմատ, յառաջ բերուած պահանջումները վեց կէտի վրայ կը կայանային, որոց ընդունելութենէն կախում պիտի ունենայ եղեր Պէրաթներով հաստատեալ առանձնաշնորհութեանց վերադարձը։

Առաջին խնդիրն է գիտնալ թէ, Ձեր ըրած պահանջումներն իրօք համաձայն են Պէրաթներուն մէջ պարունակեալ տրամադրութեանց, կամ թէ, սոյն պահանջմանց ընդունելութիւնը կրնա՞յ տալ Պատրիարքարանի նոր առանձնաշնորհումներ, որք անկախ լինին ի սկզբանէ անոր իւր վայելած առանձնաշնորհութիւններէն, և զորս Կ. կառավարութիւնը մինչեւ այսօր անվթար պահած է։ Զայս հաստատել պէտք է ամենէն առաջ։ Առ այս կարեւոր է յիշեալ Պէրաթներուն բնագրին դիմել և զայն արդի պահանջմանց հետ բաղդատել։ Այս … բարայ ժողովոյն ատենագրութեանց միոյն մէջ հաստատուած լինելով, պատիւ ունիմ ներփակեալ հաղորդել Ձեզ անոր մէկ վաւերացեալ պատճէնն, ինչպէս նաեւ նոյն պաշտօնագրոյն ոչ-պաշտօնական թարգմանութենէն տպեալ շատ մ'օրինակներ։

Պատրիարքարանի առաջին պահանջումն է այն իշխանութիւնն, որով միայն ինք ձեռնհաս պիտի լինի յանցաւոր Մետրապօլիտներուն և եպիսկոպոսներուն դատը տեսնել։

Առանց քննելու աստ թէ նմանօրինակ դատերու մէջ ո՞րն է Օսմանեան ձեռնհաս դատարանը, և թէ ի՞նչ է հետեւելիք դատավարութիւնը, կը բաւականանամ միայն յիշեցնել Ձեր Սրբազնութեան թէ այս դատին վերաբերեալ տրամադրութիւնն, զոր Պատրիարքարանն իրեն կը վերապահէ, դարբէ հետէ Պէրաթներով տրուած առանձնաշնորհութեանց մասն չկազմեր, և թէ յիշեալ դատին վերաբերեալ պայմանը փոխուած է չորս անգամ քառասուն և հինգ տարիներէ հետէ։

Երկրորդ պահանջումն կ'առարկէ ոճրագործութեան կամ եղեռնագործութեան մէջ պատժական դատարանաց իրաւասութեան դէմ։

Ակներեւ է թէ պատժական խնդրոց մէջ կրօնական գլխոց դէմ բացուած դատերն երեք դասակարգի բաժնուած են. առաջինը կը կայանայ կրօնական յանցանաց վրայ։ Այս պարագային մէջ, Պէրաթները կը տրամադրեն որ եպիսկոպոսները, վարդապետները, քահանաներն և կրօնաւորուհիներն և այլն, յանդիմանուին եթէ եկեղեցական ծէսերու դէմ մեղանչեն։ Այս տեսակէտով, Յունաց Պատրիարքարանը լիովին և ամբողջովին ի գործ կը դնէ իւր իշխանութիւնը։

Այս դատերուն երկրորդ դասակարգն կը վերաբերի այն պատժոց, զորս յառաջ կը բերեն մասնաւորաց ընդդէմ մետրապօլիտներու և եպիսկոպոսներու ըրած բողոքներն իրենց պաշտօնին կիրառութեան նկատմամբ։ Արդ, եպիսկոպոսաց վերաբերեալ կանոնագրին ութերորդ յօդուածին համեմատ, երբ տեղւոյ մը քրիստոնեայ հասարակութեան կողմանէ բողոքներ լինին ընդդէմ եպիսկոպոսաց և հաշտութեան միջոցներն ապարդիւն մնան, Ս. Սինոդն դատաստանի կ'ենթարկէ այն եպիսկոպոսն որոյ դէմ բողոք եղած է, և բողոքին հիմնական դատուած ատեն, Ս. Սինոդն եկեղեցական օրինաց համաձայն հարկաւոր պատիժն կը տնօրինէ, եթէ բողոքոյ շարժառիթներն զուտ կրօնական են. եթէ ընդհակառակն սոյն շարժառիթք հասարակային իրաւանց պատկանին, դատաստանն և պատիժը Խառն ժողովոյ ձեռամբ տեղի կունենան, որ Տէրութեան օրինաց համաձայն իւր վճիռը կուտայ, և եթէ ոճրագործութեամբ ամբաստանեալ լինի, յանցաւորն իւր եկեղեցական աստիճանէն մերկանալէ յետոյ, Տէրութեան պատժական օրինաց ներքեւ կ'իյնայ։

Ձեր Սրբազնութիւնն չ'անգիտանար թէ կայսերական կառավարութիւնն ամենադոյզն ընդդիմութիւն յարուցած չէ ընդդէմ պատրիարքարանի այն իրաւասութեան, զոր ի գործ կը դնէ եպիսկոպոսաց նկատմամբ վերոյիշեալ կանոնագրին զօրութեամբ։

Երրորդ դասակարգն ոճիրներու կամ անձնական յանցանաց վերաբերեալ դատերու կը պատկանի, որք բնաւ յարաբերութիւն չունին ո՛չ եկեղեցականաց կրօնական հանգամանաց ոչ ալ անոնց պաշտօնին։ Ահա ճիշդ այս խնդիրն է զոր Պատրիարքարանը ժամանակէ մ'ի վեր կը պահանջէ և զոր կայսերական կառավարութիւնը, բնականաբար և իրաւամբ, չուզեր ընդունիլ։ Արդարեւ, եթէ ճշմարիտ է թէ կրօնական խնդրոց վերաբերեալ յանցանքները դատելու և պատշաճ եղած պատիժները գործադրելու իրաւունքը կրօնական գլխոց կը վերաբերի, ոչ նուազ ճշմարիտ է սակայն թէ հասարակ ոճիրներու կամ յանցանաց հեղինակները դատելու և պատժելու իրաւունքը կայսերական կառավարութեան կը վերաբերի, որ հասարակային իրաւանց … ժարիլ այս հին որչափ բնական իրաւունքէն, և հետեւապէս կայսերական կառավարութիւնը կատարելապէս իրաւունք ունի այս մասին եղած պահանջման հաւանութիւն չտալու։

Պատրիարքարանի երրորդ պահանջումը կտակային տրամադրութիւններէ ծագում առնող դատերու կը վերաբերի։ Մնայուն Խառն ժողովոյ կանոնագրին երրորդ յօդուածը կը ծանուցանէ թէ, այս ժողով պիտի կարգադրէ այն ամեն վէճ, որ Պոլսոյ Պատրիարքարանին իրաւասութեան ներքեւ գտնուող վանօրէից եկամուտներուն վերաբերող կտակաց և հրիտակաց, ինչպէս նաեւ ամուսնական օժիտներու (Թրախոմա) կը վերաբերի, և թէ պիտի քննէ այն ոչ-կրօնական գործերը, զորս Բ. Դուռը պիտի յանձնէ Պատրիարքարանի, բայց սա բացատրութեամբ թէ այն ամեն խնդիր, որ վագըֆի օրինաց, կալուածական օրինագրքին և Տէրութեան միւս վարչական ընդհ. կանոնագրոց կը դպչի, բնականաբար ըստ առաջնոյն օսմ. դատարանաց և Տէրութեան ձեռնհաս խորհրդոց առջեւ պիտի դատուի։ Յիշեալ կանոնագրոյն 11րդ յօդուածը կը յայտնէ թէ Խառն Ժողովն երկու քրիստոնէից միջեւ ծագած բոլոր դատերը պիտի դատէ, օրինակի համար, ժառանգական իրաւանց վերաբերեալ դատերն, եթէ երկու դատավար կողմանց խնդրանօք Պատրիարքարանի յանձնուին։

Իսկ ժառանգական և կտակաց վերաբերեալ խնդրոց մէջ հետեւելիք կանոններն և Նայիպներու վերաբերեալ իրաւասութիւններն, արդէն յառաջագոյն կառավարական պաշտօնատարաց ծանուցուած են Բ. Դրան մէկ շրջաբերականաւ, որոյ պարունակութիւնը Ձեր Սրբազնութեան կողմէ հաղորդուած է մետրապօլիտներու և եպիսկոպոսաց։

Ուստի, վերեւ ըսուածներէն յստակապէս կը հետեւի թէ, կայսերական կառավարութիւնը կանոնագրին վերոյիշեալ պայմաններէն և շրջաբերականին տրամադրութիւնն-

ներքին դուրս բան մը չէ հաստատած ։

Այն չորրորդ խնդիր, զոր Ձեր Սրբազնութիւնն իւր Թագրիրին մէջ պարունակեալ գանգատանաց կարգը դասած է, կը վերաբերի աղգ. ամուսնութեանց և ամուսնաթողութեանց ։ Դժուարին է մեզ հասկընալ այն պատճառներ, որոց համար այս խնդիր յարուցուած է, քանզի ըստ որում թէ՛ ամուսնութեանց և թէ՛ ամուսնաթողութեանց մէջ կրօնական գլխոց իրաւասութիւններն ու իշխանութիւնները վնաս չեն կրած բնաւ ։

Ամուսնաթողութեանց առթիւ ամուսնոյն կողմէ իւր կնոջ կապուած ապրուստի (նաֆագա) խնդրոյն գալով, Ձեր Սրբազնութիւնը գիտէ և ես ալ նախընթաց նամակներուս մէջ յայտարարած եմ թէ ո՛չ Պէրաթներն, ո՛չ ալ կանոնագրութիւնը կը պարունակեն այնպիսի տրամադրութիւն մը, հաստատող թէ այս խնդրոյ վրայ ծագած դատերու քննութիւնը Պատրիարքարանի իրաւասութեանց կը վերաբերի։ Այսու հանդերձ, ցարդ ոչ եւ է արգելք չէ հանուած Պատրիարքարանի և Մետրապոլիտներու դէմ, երբ սոքա այս կարգի դատեր տեսած են ։ Սակայն մէկ կողմէ ամուսնութեանց և ամուսնաթողութեանց գործերն և միւս կողմէ ամուսնաթողութիւններէ ծագում առնող ապրուստի (նաֆագա) վէճերն, որք հասարակային իրաւանց կը վերաբերին, երկու տարբեր խնդիրներ են ։

Եթէ շահ ունեցող կողմերէն մին, Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլիտին տուած որոշումն իւր շահուց հակառակ համարելով, կայսերական կառավարութեան դիմէ և խնդրէ որ իւր դատը տէրութեան դատարանաց առջեւ տեսնուի, կայսերական կառավարութիւնը պարտաճանաչ չլլինէր, եթէ իւր դատարանաց դուռները փակէ այս կարգի անձանց դէմ, զի պիտի պարտաւորէր զանոնք որ կամայ ակամայ հպատակին այն որոշմանց, որոց դէմ կը գանգատին ։

Թէպէտ կայսերական կառավարութիւնը բնաւ առարկութիւն չըներ [illegible] Պատրիարքարանի և Մետրապոլտաց կողմէ քննուելուն դէմ, չահ ունեցող երկու կողմանց հաւանութեամբ, սակայն և այնպէս որոշուած էր թէ երկու կողմանց մին եթէ խնդրէր, այս տեսակ որոշմանց վերաքննութիւնն՝ իմ պաշտօնատանս կողմէ յառաջագոյն պատրաստուած գրութեան, ինչպէս նաեւ Պետական խորհրդոյ կողմէ այս նկատմամբ գրուած գրեթէ համեմատ կանոնին համաձայն տեղի պիտի ունենար ։ Այս որոշում ծանուցուած էր Ձեր Սրբազնութեան ։ Այժմ անոր դէմ առարկութիւն հանելով և պահանջելով որ այս տեսակ դատեր նոյն իսկ Պատրիարքարանի առջեւ վերաքննուին, Ձեր Սրբազնութիւնն ի մի բան, կայսերական Ֆէրմաններէն դուրս նոր առանձնաշնորհում մը կը պահանջէ ։

Հինգերորդ կէտն եկեղեցեաց շինութեան կը վերաբերի։ Աւելորդ է աստ ի վեր հանել այն ներողամտութիւնն ու հոգածութիւն, զորս կայսերական կառավարութիւնը ցոյց կուտայ ամեն անգամ որ կրօնական շէնքեր շինելու խնդիր ծագի ։

Ինչպէս որ 1272 կայսերական խաթթով հաստատեալ բարենորոգմանց Ֆէրմանին մէջ ըսուած է, եթէ եկեղեցիներ և այլ կրօնական հաստատութիւններ հիմնել պէտք լլնի, անոնց յատակագծերն ու շինութեան օրինակը պէտք է որ Բ. Դրան ներկայացուին և Պատրիարքը կամ Մետրապոլիտը պարտին կայսերական արտօնութիւնն խնդրել որ կը շնորհուի, եթէ կառավարութիւնն անպատեհութիւն չտեսնէ ։

Այս տեսակ հաստատութեանց նկատմամբ կայսերական կառավարութեան գեռ մինչեւ այսօր հետեւած ձեւակերպութիւնք ոչ միայն բարենորոգմանց Ֆէրմանին տրամադրութեանց ներհակ չեն, այլ և ընդհակառակն կէտ առ կէտ համաձայն են անոնց ։

Վերջապէս վարժարանաց վրայ հսկողութիւնն, որ Ձեր Սրբազնութեան Թագրիրին վեցերորդ կէտը կը կազմէ և զորմէ գլխաւորապէս և մանաւորապէս խօսուած է, որ և է փոփոխութիւն չէ կրած ։ Արդարեւ, բարենորոգմանց Ֆէրմանին մէկ հատուածին խօսքին նայելով, [illegible] ման եղանակն և դասատուաց ընտրութիւնը պէտք է որ խառն Ժողովոյ մը հսկողութեան ներքեւ դըրուին, որոյ անդամք վեհ. Սուլթանին իրատեղով կ'անուանին ։ Այս իրողութիւն յստակապէս կը հաստատէ կայսերական կառավարութեան ունեցած հսկողութեան իրաւունքն։

Կայսերական կառավարութիւնը, ճապէս պահպանողական ընթացքէ մ'առաջնորդեալ, յորմէ չէ խոտորած երբեք, և տէրութեան ամեն դասու հպատակաց եկեղեցական առանձնաշնորհութեանց անվթար պահպանման մասին բարեխրական գլխաւորութեամբ վառեալ, երբեք չէ խորհած ամենափոքր վնաս մը հասցնել այն առանձնաշնորհութեանց, զորս կը վայելէ Ցունաց Պատրիարքարանը ։ Իւր բանած ընթացից նպատակն է Պէրաթներու, կայսերական խաթթով հաստատեալ բարենորոգմանց Ֆէրմանին և Պատրիարքարանի կանոնագրոց տրամադրութիւնները ճշգրտապէս գործադրել ։

Կը սիրեմ յուսալ թէ Ձեր Սրբազնութիւնն, իւր բարձր իմաստութեամբ և իւր անկեղծ զգացմամբք, պիտի բարեհաճի ճանչել վերեւ ըսուածներուն ճշգրտութիւնն և իրենց արժողութեամբ գնահատել այս անկեղծ բացատրութիւններն ու զեկուցումները։ Այս առթիւ վերստին կը հաւաստեմ Ձեր Սրբազնութեան թէ գոհութեամբ պիտի տեսնենք, եթէ վերստանձնէք Ձեր բարձր և կարեւոր պաշտօնը ։

Բ. ԴՈՒՌՆ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ

Աղէքսանդրիա հրատարակեալ Ֆարանուն Թերթը Սուլտանի խնդրոյն վերաբերմամբ կարեւոր յօդուած մը հրատարակելով կը հաստատէ թէ, Եգիպտոս պէտք չէ որ Մեծին-Բրիտանիոյ խորհրդոց անսալով՝ Սուլտանի ապստամբաց դէմ եղած կռուէն հրաժարի։ Ցիշեալ յօդուածին երկարութեան պատճառաւ, անոր ինչ ինչ կարեւոր մասերը միայն թարգմանելով կը շատանանք, որք կը ցուցնեն թէ Բ. Դրան զինուորական միջամտութիւնն անհրաժեշտ է Սուտանի ապստամբութիւնը ջնջելու համար ։

«Խիստ վտանգաւոր կը լլնի, կ'ըսէ Ֆար, եթէ Անգլիա, որ մեծ ազդեցութիւն ունի Եգիպտոսի վրայ, որոշէ որ [illegible] կռուելէ ետ մնայ. զի այս որոշումն կրնայ այնպիսի հետեւանքներ ունենալ, որոնցմով Եգիպտոս ճշմարիտ թշուառութիւն մը կրէ ։

«Այս խնդիրը մեզի միշտ անվիճելի թուած է ։ Եգիպտոս պէտք է որ կըռուի Սուտանը պահելու համար ։ Բայց այսօր Եգիպտոսի զինուորական զօրութիւնները խիստ նուազ են, եւ եթէ մեծ քաջութիւն եւ գործունէութիւն ունեցող քանի մը զօրապետներ ունի, իւր զինուորները բաւական թուաւոր չեն Սուտանի նման երկրին եւ տաժանելի կռիւ մը յառաջ վարելու համար ։

«Կը մնայ Թուրքիա ։ Սուլթանին կառավարութիւնն ուղղակի շահ ունի խնդրոյն մէջ, ըստ որում Սուտանն Օսմանեան կայսրութեան ամբողջացուցիչ մասը կը կազմէ. բաց աստի, Դուռը տրամադիր կ'երեւի զօրք ղրկել ի Սուտան՝ սոյն գաւառին խաղաղացման համար ։

«Օսմանեան բանակէն զատ ուրիշ ո՛ եւ է բանակ յարմար չէ այս պատերազմին ընելու. Մենք այս կէտին վրայ կը պնդենք, եւ Եգիպտոս պէտք է որ Թուրքիայէն օգնութիւն ուզէ, եւ համոզուած ենք թէ՝ անգղիական կառավարութիւնն՝ որ Եգիպտոսի ճշմարիտ շահուց նախանձախնդիր է, առաջինը պիտի լինի խորհուրդ տալու որ վեհ. Սուլթանին զինուորական զօրութիւնք խառնիլ սակաւաթիւ զօրաց հետ միանան ։»

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Ի Նպաստ Խասգիւղի Գուլֆաջեան Ուրբանոցի

. . . Տէր,

Տասն եւ եօթ տարիներէ ի վեր հաստատուած եւ այժմ երեսունի չափ որբ աղջիկներ պատսպարող եւ գործնական կրթութեամբ դաստիարակող Հասգիւղի Ազգային Որբանոցին ի նպաստ, որոշած ենք ուսումնական երեկոյթ մը տալ Բէբայի Սիլլօգոսի սրահին մէջ, դեկտ. 24 շաբաթ գիշեր, ժամ 3ին ։ Մեր հրաւիրանօք, հանրածանօթ հրապարակախօս Տօքթէօռ Ճէլալեան եւ Մինասս Չերազ էֆէնտիներն յօժարեցան այսպիսի բարեգործական ձեռնարկի մը յաջողութեանն համար անձնուիրաբար ձօնել իրենց բարոյական աջակցութիւնն, մին յանձն առնելով ատենաբանել «Ազգային դրութեան անգլիական գործունէութեանը վրայ (Բնագրում, Եբրագ եւլն.)» եւ միւսն «Զինայ եւ Հնդկաց պատմութեան փիլիսոփայութեանը վրայ ։» Նիւթական աջակցութեան գործն ալ Ձեր մարդասիրութենէն ակնկալուած լինելով, վստահութեամբ կը դիմենք Ձեր Մեծապատուութեան, ապահով թէ չը պիտի զլանաք ձեր նպաստն այնպիսի հաստատութեան մը համար որ, մանաւանդ արդի դրամական ճգնաժամին մէջ, ամեն զգայուն Հայու ձեռնտուութեան՝ կը կարօտի, որպէս զի կարենայ ի գըլուխ հանել իւր սրբազան պաշտօնն ։ Ուստի կը համարձակինք ներփակ տոմս յղել Ձեր Մեծապատուութեան, անհերկիւղ լինելով թէ պիտի բարեհաճիք Ձեր ընդունելութեամբ միխիթարել խորին կարեկցութեան արժանի տաժանալի եւ տրտմալից որբուհիներ, որոնց երախտագիտական արտասուքն յառաջիկայ կաղանդին առթիւ երբ երկնահաճոյ ցօղ մը պիտի սփռուին Ձեր առաքինասէր գերդաստանին վրայ ։

Կանխաւ նուիրելով ձեզ, . . . Տէր, մեր ջերմագոյն շնորհակալեաց հաւաստիքն, մնամք խորին յարգանօք

Անդամք Կարգադիր Մասնախմբի

Ակնունի Ա. Պոյաճեան · Գրիգոր Նշանեան · Նշան Մ. Մանուկեան · Ս. Մանուկեան

Բէրա 14 դեկտ 1883.

Ց. Գ. Տոմսակաց փոխարէնը Բէրա, Երմէնի քիլիսէսի փողոց, Թիւ 15 Ասլանեանց տունն յղել կը խնդրուի խոնարհաբար ։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

«ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ»

Հատոր Առաջին

—o—

Այս հանդէսին անցեալ տարւոյն տասներկու տետրերը կազմուած կը վաճառուին ի գին 25 դահեկանի՝ Արամեան գրատունն և Բէրա Վայսի գրատունը ։

Կաղանդի նուէր ալ ըլլալու յարմար է սոյն գործն, ուր մաքուր աչխարհաբարով կը խօսուի գրական, իմաստասիրական ու տնտեսական նիւթոց վրայ ։

ԱԶԴ

Գարակէօմրիւկ Ս. Ցովհան Ոսկ. եկեղեցւոյ կալուածներէն, Սալմաթօմրուքի ճամբէն Թիւ 77 ղաղինօն աճուրդի դրուած ըլլալուն ուզողը կըրնայ Գարակէօմրիւկի Թաղ. խորհրդոյ հետ տեսնուիլ. բայց առ այժմ հարիւր չիսուն դրուշ եղած է։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

—o—

Տէ՛ր,

Ձեր պատուական Թերթի 3561 Թըւոյն մէջ մեր եղբօր՝ Տիլսիզեան Ցակոբ աղային մէկ ազդը կարդացինք, վերաբերմամբ մեր ընկերութեան լուծման թուականին ։ Բայց որովհետեւ այդ թուական չէր յիշատակուած յիշեալ ազդին մէջ, կը փութանք այդ կէտն ուղղել ։ Մեր երկարժամանակեայ ընկերութեան առեւտրական ընդհանուր հաշիւները քննելէ յետոյ, 1883 յունիս 1էն սկսեալ լուծած ենք մեր ընկերութիւնն, եւ հետեւեալս անոռհետեւ մէն մի ընկեր իւր առեւտրական յատուկ գործերով զբաղիլ սկսած է. ուստի կը խնդրենք որ զայս ձեր պատուական Թերթին մէջ ծանուցանէք ի գիտութիւն մեր յարգոյ բարեկամաց ։

Սարգիս Կ. Տիլսիզեան

Ցարութիւն Կ. Տիլսիզեան

Գասպար Կ. Տիլսիզեան

Կաղանդի Նուէրք, վասն արանց, կանանց, պարոնականաց, զաւառաց՝ Նաւակաւ, [illegible] տանղանագործք են. գիները աժան. Ցրէնկեան վաճառատուն Ուզուն չարշի 362 Թիւ. Բաց է կիրակի օրերն ալ մինչեւ ժամ 10 ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

—

ԷՏՄՕՆ ԱՊՈՒ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶԻ

Թարգմանեաց Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

Մասիսի մէջ իբր Թերթօն հրատարակուելէ յետոյ զատ տպուելով ի վաճառ հանուած է ։

Կը գտնուի Մասիսի գրասենեակն եւ ամեն հայ գրավաճառաց քով. միանգամայն Պանճէ գարու Սանճի Թօզու աղայի խանութը, գին 6 ղրուշ ։

Նոյն տեղերը կը վաճառուին նաեւ Կոմս Մոնթը Քրիստոյ եւ Ցէյէլ է Լուսին հետաքրքրաշարժ վէպերն, կամիլէէ Սէն-Բօլէի Բոլոտօլեան Տնօրէնութեան ամենակարեւոր դասագիրքը, Թարգմանութիւնք Կ. Ս. Խաթիճեանի ։

Ասոնց ալ գինը նոյնպէս 6 ղրուշ է։

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(45)

ԷՔԹՕՐ ՄԱԼՕՑ

—o—

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

—=—

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

17.

ԼՈՒՐՍԻՆԻՆ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷԿ ՎԱՐՊԵՏԸ

—

քաղցր դէմքին վրայ. ժամանակ անցնելէ յետոյ հասկցայ որ չարերու հետ ապրողը վերջապէս ինքն ալ չար կրնար լինիլ ։

Կարոֆոլի բոլոր աշակերտներուն վերադարձի ժամն էր. փայտի կտոր բերող տղէն յետոյ ուրիշ մը ներս մտաւ, անոր ետեւէն ուրիշ տասն տղայք ալ։ Իւրաքանչիւրը ներս մտած ժամանակ՝ կ'երթար իւր նուագարանն իւր անկողնին վերեւը բեւեռէ մը կը կախէր. մին ջութակ մը, միւսը վին մը, երրորդը սրինգ մը, կամ բիվա մը. անոնք որ նուագածու չէին այլ պարզ անասնացոյց, պահարանի մը մէջ կը թխէին իրենց լեռնային մուկն կամ ափրիկեան խոզիկը ։

Աւելի ծանր ոտնաձայն մը լսուեցաւ սանդուղին վրայ. զգացի որ կարոֆոլի էր. և տեսայ որ փոքրիկ մարդ մը ներս մտաւ տենդոտ դէմքով և վարանոտ քալուածքով. իտալացիի հագուստ չէր հագածը, այլ մոխրագոյն վերարկու մը հագած էր ։

Առաջին նայուածքն իմ վրայ եղաւ, նայուածք մը՝ որ սիրտս սառեցուց ։

— Ո՞վ է այս տղան, ըսաւ ։

Իսկոյն Մադիա պատասխանեց քաղաքավարութեամբ հասկցնելով անոր ինչ որ վիթալիս յանձնարարած էր ։

— Ա՛, վիթալիս փարիզ է, ըսաւ, ի՞նչ կ'ուզէ ինձմէ ։

— Չեմ գիտեր, պատասխանեց Մադիա ։

— Քեզի չեմ հարցներ, ըսաւ, այլ սա տղուն ։

— Վարպետս պիտի գայ, ըսի, առանց համարձակելու անկեղծաբար պատասխանել. նա պիտի հասկցնէ ձեզ իւր խնդրածը ։

— Ահաւասիկ տղայ մը որ խօսքերուն արժէքը գիտէ. իտալացի չե՞ս ։

— Ոչ, Ֆրանսացի եմ ։

Կարոֆոլի ներս մտնելուն պէս, երկու տղայք մօտեցեր էին անոր և կ'սպասէին որ խօսի իրենց հետ ։ Ի՞նչ կ'ուզէին անկէ։ Այս հետաքրքիր հարցմանս պատասխանն իսկոյն ստացայ ։

Մին անոր փետոյրն առաւ և տարաւ զգուշութեամբ անկողնի մը վրայ դրաւ, միւսն ալ իսկոյն աթոռ մը բերաւ անոր ։ Այն ակնածալից լրջութիւնն, որով կենաց այս ամենապարզ գործողութիւնները կը կատարէին, տեսնողը կը կարծէր թէ երկու դպիր տղայք սպասաւորութիւն կ'ընէին պատարագամատոյց քահանային ։ Ասկէց հասկցայ թէ ո՛րչափ կը վախնային կարոֆոլիէն ։ Վասն զի անշուշտ սէրը չէր որ այդ հոգածութիւնն՝ ընել կուտար անոնց ։

Երբոր կարոֆոլի նստաւ, ուրիշ տղայ մը ծխափայտ մը բերաւ անոր ծխախոտով լի, միւս դամայն չորրորդ մը վառած լուցկի մը մատոյց անոր ։

— Ծծումբ կը հոտի, անպա՛ն, գոչեց երբոր ծխափայտին մօտեցուց լուցկին ։ Եւ առաւ վառարանին մէջ նետեց ։

Ցանցաւորը փութաց իւր սխալը դարմանել նոր լուցկի մը վառելով, զոր թողուց որ երկար վառեցաւ և յետոյ տիրոջը մատոյց ։

Բայց կարոֆոլի չընդունեց ։

— Ոչ, դու ապուշ, ըսաւ խստութեամբ հրելով խեղճ տղան։ Ցետոյ ուրիշ տղու մը դարձաւ ժպտելով որ անշուշտ մեծ շնորհն էր ։

— Ռիգարտօ, լուցկի մը բեր սիրուն տղաս,

Եւ տղան փութաց հնազանդիլ ։

— Այժմ, ըսաւ կարոֆոլի հանգիստ նստելէ և ծխափայտը լաւ մը վառելէ յետոյ, մեր հաշիւները տեսնենք, փոքրիկ հրեշտակներս. Մադիա տումարը բեր ։

Արդարեւ մեծ բարեսրտութիւն էր կարոֆոլիի կողմէ խօսելու զիջանիլ. վասն զի իւր աշկերտներն այնչափ ուշադրութեամբ կը դիտէին իւր փափաքներն ու դիտաւորութիւններն, որ ինքը չյայտնած կը գուշակէին։

Ինքը դեռ չէր ուզած իւր հաշուետումարը Մադիա փոքրիկ պատառ տումար մը բերաւ դրաւ անոր առջեւ ։

Կարոֆոլի նշան մ'ըրաւ և այն տղան որ ծծմբոտ լուցկի մը մատուցեր էր իրեն, քովը գնաց ։

— Դուն երէկուընէ սու մը պարտիս ինձ, այսօր բերելու խօսք տուիր, բերա՞ծ ես ։

Տղան երկար վարանեցաւ պատասխան տալու, դէմքը ծիրանիի պէս կարմրած էր ։

— Սու մը կը պակսի, ըսաւ ։

— Ա՛, «սու մը կը պակսի», կ'ըսես հանդարտութեամբ ։

— Ոչ թէ երէկուան սուն, այլ այսօրուանը կը պակսի ։

— Ուրեմն երկու սու կը պակսի. գիտես որ քու նմանդ ունեցած չեմ երբեք ։

— Ցանցանքն իմս չէ ։

— Պարապ խօսք պէտք չէ. դու գիտես կանոնը. քակէ բաճկոնդ, երկու հարուած երէկուան համար, երկուք ալ այսօրուան. ասկէց զատ գետնախնձոր չը պիտի տրուի քեզ յանդգնութեանդ համար. Ռիգարտոյ, սիրուն տղաս, դու լաւ շահեցար այս զբօսանքը քու բարեբարոյութեամբդ. առ խարազանը ։

Ռիգարտոյ այն տղան էր որ լաւ լուցկին մատուցած էր այնչափ փութով ։ Գնաց պատէն վրայէն խարազան մը վար առաւ, որոյ ծայրն երկու երկար կաշիէ չուաններ կային խոշոր հանգոյցներով ։ Նոյն միջոցին այն տղան որոյ մէկ սուն կը պակսէր, իւր բաճկոնին կոճակները քակեց և շապիկը վար թող տուաւ այն կերպով որ մինչեւ մէջքը մերկացաւ ։

— Սպասէ քիչ մը, ըսաւ կարոֆոլի չար ժպիտով մը, թերեւս մինակ չպիտի մնաս դու, միշտ զուարճալի բան է ընկերներ ունենալ. ասկէց զատ Ռիգարտոյ պէտք չունենար իւր գործողութիւնը բազմիցս սկսելու ։

Տղայք անշարժ կանգնած կը կենային իրենց տիրոջն առջեւ. այս անգութ զուարճաբանութիւնը լսելով տղայք խնդալ սկսան բռնի ծիծաղով մը ։

Նա որ ամենէն շատ ծիծաղեցաւ, ըսաւ կարոֆոլի, աղէկ գիտեմ որ ամենէն աւելի պակաս ունեցողն է ։ Ո՞վ էր ամենէն աւելի խնդացողն ։

Ամենքն ալ ցոյց տուին այն տղան որ ամենէն առաջ վերադարձած էր փայտի կտոր մը բերելով ։

— Է՛, ըսէ նայինք, քու պակասդ ո՞րչափ է, հարցուց կարոֆոլի ։

— Ցանցանքն իմս չէ ։

— Այսուհետեւ ով որ պատասխանէ թէ «յանցանքն իմս չէ», խարազանի հարուած մ'աւելի պիտի ճաշակէ. ո՞րչափ է պակասդ ։

Փայտի մեծ կտոր մը բերի. ահա սա գեղեցիկ փայտը ։

— Այո՛. բան մ'է այդ, բայց գնա հացագործին խանութը, և այդ փայտի կտորին փոխարէն հաց ուզէ, կուտայ քեզ, քանի սու պակաս բերիր. ըսէ նայինք ։

— Երեսուն և վեց սու կրցայ շահիլ ։

— Ըսել է չորս սու կը պակսի, թշուառական սրիկայ, չո՛րս սու, և տակաւին երես ունիս առջեւս ելնելու. Ռիգարտոյ բաղդաւոր սատանայ մ'ես դու, լաւ պիտի զբօսնուս. քակէ բաճկոնդ ։

— Բայց բերած փայտի կտո՞րս ։

— Քեզի կուտամ որ ուտես ճաշիդ տեղ ։

Այս տխմար ծաղրաբանութիւն ծիծաղեցուց այն ամեն տղայքն որ դատապարտուած չէին ։

— Սոյն հարցաքննութեան միջոցին տասնի չափ տղայք եկած էին. ամենն ալ կարգաւ եկան իրենց հաշիւը տուին. այն երկուքին վրայ, որք արդէն խարազանի դատապարտեալ էին, ուրիշ երեք ալ աւելցան, որոց հաշիւը նոյնպէս պակաս էր ։

— Ահա հինգ աւազակներ, որք զիս կը կողոպտեն, գոչեց կարոֆոլի կսկծագին ձայնիւ. այս է ահա չափազանց առատասրտութեան արդիւնքը. ի՞նչպէս կ'ուզէք որ վճարեմ ձեզ տրուած լաւ միսն և գետնախնձորն, եթէ չէք ուզեր աշխատիլ. դուք աւելի կը սիրէք խաղալ. փոխանակ անխելք մարդոց առջեւ լալու կը ծիծաղիք իրարու հետ. կը կարծէք թէ կրնակնիդ երկնցնելով լալը ձեռքերնիդ երկնցնելով լալ կեղծելէ լաւագոյն է ։ Օ՛ն, քակեցէք ձեր բաճկոնը ։

Ռիգարտօ խարազանը բռնած կը կենար, և հինգ դատապարտեալք ալ շարուած կեցած էին անոր քով։

— Գիտես, Ռիգա՛րտօ, ըսաւ կարոֆոլի, որ չեմ նայիր քեզ, վասն զի այդ ծեծերը սրտիս կը դպչին. բայց կ'սպասեմ քեզ և հարուածներուդ ձայնէն պիտի դատեմ անոնց ոյժը. օ՛ն, սկսէ, սիրուն տղաս, բոլորով սրտիւ. հացիդ համարէ որ կ'աշխատիս ։

Եւ երեսը կրակին դարձուց, իբր թէ անհնար լինելով իրեն նայիլ այդ գանակոծման. այս միջոցին ես անկիւն մը կեցած և մոռցուած՝ կը դողայի զայրոյթէս ու վախէս ։ Այս մարդ տէր պիտի լինէր ինձ, և եթէ չբերէի իւր հաճոյից համեմատ ինձմէ պահանջելիք երսուն կամ քառասուն սուերը, կրնակս Ռիքարտոյի հարուածներուն պիտի ներկայէի։ Այժմ կը հասկնայի թէ ինչո՞ւ համար Մադիա մեռնելու խօսք կ'ընէր այնչափ հանդարտութեամբ և յուսալից զգացմամբ ։

Տղայոց մորթին զարնուող խարազանին առաջին ճարճատիւնն աչքէս արտասուք ցայտեցուց ։ Որովհետեւ զիս մոռցուած կը կարծէի, ինքզինքս չբռնեցի. բայց կը սխալէի. Կարոֆոլի գաղտնաբար զիս կը դիտէր. շատ չանցած փորձը տեսայ ։

— Ահաւասիկ տղայ մը որ բարի սիրտ ունի, ըսաւ մատովը զիս ցուցնելով. աւազակ չէ ձեզի պէս, որ ձեր ընկերաց դժբաղդութեան ու իմ կսկծանացս վրայ կը ծիծաղիք. պէտք չէր որ ընկեր լինէր ձեզ. օրինակ կը լինէր ձեզ ։

Այս խօսք զիս յոտից ցգլուխ դողացուց, ընկե՛ր։

Խարազանի երկրորդ հարուածին խեղճ տղան հեծութիւն մ'արձակեց, և երրորդին աղեկտուր ճիչ մը։

Կարոֆոլի ձեռքը վեր վերցուց, և Ռիգարտօ խարազանը դադրեցուցած կեցաւ ։

Կարծեցի թէ ներում պիտի շնորհէր. բայց ոչ ։

— Գիտես որ այդ ճիչերն ո՛րչափ կըդպչին սրտիս,

(Շարունակելի)

ԿՈՒՆՆԷԹ–ԻՒԼ–ԼՈՒՂԱԹ

—

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՌԱՆՍԵՐԷՆԷ Ի ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Աշխատասիրութ.

Մենեմէնլի Շէֆիք և Մէհմէտ Ալիշէան

Պաշտօնեայք Հասարակաց կրթութեան Գրաքննութեան սենեկի

Հրատարակիչ Գարեգին Պաղտատլեան

—o—

Այս բառարանն, պարունակած արուեստական եւ գիտական բառերու ճոխութեամբն, բացատրութեանց յստակութեամբն իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի ։ Սոյն գործը ցարդ հրատարակուած Ֆրանսերէն–թուրքերէն բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ թուրք տառերով տրուած բացատրութիւններն լատին տառերով եւս նշանակուած են անոր մէջ, մանաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազգեաց ։

Մասնաւոր խնամքով, գեղեցիկ եւ մաքուր տպագրութեամբ տետր առ տետր ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տպարանէն ։

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն եւ մէկ տետրակներէ բաղկացեալ է՝ տետր առ տետր հրատարակուելէ յետոյ կազմուած կը վաճառուի ի գին 60 դահ. արծաթ ։

Բ. հատորին Գ. եւ Դ. տետրերն եւս հրատարակուած են եւ կը վաճառուին ի գին 2 դահ. արծ. իւրաքանչիւրն ։

Բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ համար 75 դահ. արծ. գաւառաց համար 100 ։

Բ. հատորին 15րդ տետրէն հրատարակուելէն ետքը բաժանորդագրութիւն չընդունուիր ։

Ո՞Վ Կ'ՈՒԶԷ

Ֆրանսերէն կամ թուաբանութիւն ուսնիլ խիստ դիւրաւոր մեթոտով, թող փութայ դիմել ի Մերճան, Գատը–Գումրու խան թիւ 1, ժամը 4էն մինչ 8 ։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլէ եւ Արեւելեան միջեւ ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2,500	Ֆալմեան	3,700
Ալեքսանդրեան	2,500	Ֆլամինեան	3,700
Անթոլոգեան	2,500	Ֆլամեան	3 700
Աբենեան	2,500	Իոնիէրեան	5,500
Արաբեան	3,700	Իլլիրեան	5,500
Պալմիրեան	6,000	Իսբերեան	5,500
Պաւլինիրեան	6,000	Լեոնեան	2,200
Քոսմոբոլեան	800	Լիկիւրեան	2,500
Սարդինեան	2,000	Լիոնեան	800
Տաուրոյ	700	Օքսիրինոյ	700
Էճիբտեան	3,700	Բերսեան	3,800
Ֆոկեան	3,700	Վալենսեան	6,800
Ֆաւոնեան	3,700	Վիրճինեան	6,800

Լեոնեան շոգենաւը, նաւ. Սմինթիֆօրտ, այս շաբթու Լիվրբուլ պիտի երթայ ։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրբուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.

Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման եւ ընկ.

Մալդա, Ա. Քամիլլերի.

Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտադոյ.

Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ եւ ընկ.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլի եւ Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաքիա	4,200	Ոդիէսա	3,000
Ֆարօս	4,000	Նէբիւլա	3,000
Օսմանլի	4,003	Բէրա	3,000
Սէսոսդրիս	3,250	Իդինա	2,600
Թեպէ	3,250	Ադլանթիք	4,700
Մոնքալը	3,250	Լոդիա	800
Նէրա	3,250	Օլինթա	800
Մարէօթիս	3,250	Սեպիլ	750

Նէբիւլա շոգենաւը, նաւապետ Հօլ, ամսոյս 30ին Լիվրբուլէն աստ կըսպասուի ընդհանուր վաճառքով ։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքնաղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար ։

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ընկ.

Գործակատար

Մէյտանճըգ սօգագ, Պօլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ,

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ընկ.

31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Աղեքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ ընկ.
Պէրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Յ. Վ. Ուիթօլ եւ ընկ.
Դարդանէլ	Ֆրանք Քալվէրթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Իմոս եւ ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ ընկ.
Իսքէնտէրուն	Լէվի, Ֆրանքեւ ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ք. Ուիթալ եւ ընկ.
Շիրա	Ն. Ք. Բէզրոբուլոյ

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն շաբաթ կը բանին Լիվէրբուլի եւ Միջերկրականի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրոնթէս	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալճէրիա	3,000	Նուպիա	2,500
Պոթնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալդիք	2,500	Բալէրմօ	3,000
Պրէթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիտոն	4,600
Քորդովա	4,700	Սամարիա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամոսիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիթիա	3,000
Կալաբրիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէթէրա	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Սիտոն շոգենաւը, նաւապետ Պարտոու, Լիվրբուլէն եկաւ զանազան վաճառքով, եւ ի մօտոյ դարձեալ Լիվրբուլ պիտի երթայ ։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճամբորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոստընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ–Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով ։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ, Գործակատար.

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա ։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլի, Միջերկրականի եւ Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրքս
Արաբիա	2,500	Ռոճըրս
Արմենիա	2,500	Քրուիքշանք
Լատինիա	2,500	Ուիլքս
Մասետոնիա	3,500	Մարշ
Ռումելիա	2,800	Ֆօթըրճիլ

Մասետոնիա շոգենաւը, դէպ ի յունվ. 4ին Լիվրբուլ պիտի երթայ ։

Ռումելիա շոգենաւն յունվար 3ին աստ կ'սպասուի Լիվրբուլէն ։

Այս շոգենաւք կին ճամբորդներ ալ ունին ։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար ։

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց ։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի եւ Սեւ ծովու միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը ։

Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն

Տրապզոն, Պաթում եւ Բօղի պիտի երթայ Լա Վիլլէ շոգենաւն, որ յունվ 2ին Մարսիլիայէն եւ դեկտ. 9ին Կ. Պոլիսէն պիտի մեկնի ։

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԼՈՐԱՆ ԲԸԳՈՒԼ

Մումհանէ փողոց, թիւ 141

ՌՈՒՍՏԻՔՕՖ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Շոգենաւք Լոնտոնէն կանոնաւորապէս կը մեկնին Կ. Պոլիս, Օտեսա եւ Դանուբ երթալու համար, եւ օրինաւոր սակագներով վաճառք կը փոխադրեն Եւրոպայէն Արեւելից եւ Սեւ ծովու բոլոր նաւահանգիստները ։

Ճէյմս Ռոյզ, նաւ. Լէվերիկ, Անվերսէն եւ Լոնտոնէն մեկնեցաւ ամսոյս 7ին եւ Մալթա, Զմիւռնիա հանդիպելով Կ. Պոլիս պիտի հասնի ամսոյս վերջերը Օտեսա երթալու համար ։

Թէկսաս շոգ. նաւ. Տընպար Լոնտոնէն մեկնեցաւ ամսոյս 13ին Մալթա Շիրա, Պերէօս հանդիպելով դէպի յունվարի Կ. պօլիս պիտի հասնի, եւ իւր բեռը պարպելով Օտեսա պիտի երթայ ։

Լոնտոնի մէջ այժմ բեռ կ'առնուն.

Ըօն շոգ. նաւ. Ճօնէս Կ. պօլիս եւ Պաթում երթալու համար ։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն առնելու համար դիմել առ

ՄՈՐԴԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Ղալաթիա, Կ. Պօլիս

կամ առ ՌՈՒՍՏԻՔՕՖ ԵՒ ԼՈՐԱՆՍ

9, Ֆէնչըրչ Սդր. Լոնտոն,

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 23 դեկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 դրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, դրշ. 109,35 առ Անգլ. լիր.

Փարիզ 3 » Ֆր. 22,90 առ — Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. Քօնս. գոցուեցաւ		9,17
բացուեցաւ		9,21
կէս օրին		9.21
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի		68 30
	Անգլ. լիր	
Սօսիէթէ Ժէնէրալ (գ. կ.)		4,10
» Օթօման »		4,
Կ. Պոլսոյ Պանքան »		6,30
Քրէտի Ժէնէրալ 6 % »	Օսմ. լիր	6 30
Փոխ. 1863 (Մու. –) 6 %	Ֆր.	57,
» 1865 » 6 %		54,
» 1869 (Բինար) 6 %		48,
» 1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)		16,75
» 1873 (Բինար) 6 %		43,
Ռումելիի երկաթուղի		41,75
Լաւրիում		130
Թրամուէյ	Օսմ. լիր	320
Թղթադրամ	»	1350
Հէվալէսիզ		—
Րէբօր	—	35

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկին 100 դրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	110	5
Գաղղիական »	87	28
Բօլ	90	
Գրիմից	51	20
Գառպօն թուղթ (գարիք)	935	
» արծաթ (նոր)	90	10
Մէճիտիէի տարբերութիւն	108	
Վեցնոց	103	10
Հինգնոց	103	
Մէթալիք	100	10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

—o—

Լոնտրա 3 յունվ.

Անգղ. Քօնս.	100 1/4
Օսմ. »	8 1/2
Փոխ. 1865	10 5/8
» 1869	9 5/8
» 1871	65 1/4
» 1872	15 1/2
» 1873	8 1/2
» 1877	77
Պանք Օթօման	15 1/4
Ռուս. փոխ. 73ի	84 1/4
Եգիպտ. միացեալ	62 7/8
» արտօնաւոր	86 3/4
Տայրա Սանիէ	62 3/4
Փոխ. Ռօշիլտ	85 1/4
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	

Փարիզ 3 յունվ.

Գաղղ. Քօնս. 3 0/0	105,80
» » 4 1/2 0/0	75·87 1/2
Օսմ. Քօնս.	8,55
Փոխ. 1865 Ֆր.	
» 1869	47,
» 1873	42
Օսմ. Երկաթուղի	40,37 1/2
Պանք Օթօման (գ. կ.)	634,37
Քրէտի Լիօնէ (գ. կ.)	555,
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0 (1877)	93 3/4
» » Արեւելեան	
Իտալ. Քօնս.	91,85
Եգիպտ. միացեալ	316,25
Փոխնկագիր Լոնտրայի վրայ	25,19

Վիեննա 31 յունվ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	121,20
Ռումելիի երկաթուղի	20,

ԿԷՍ ՕՐ 7,12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

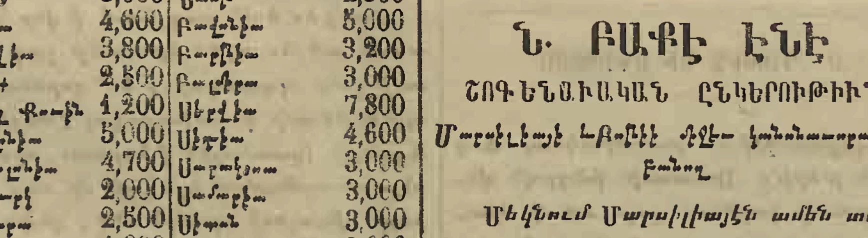

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ — (Սկսեալ 1 Հոկտ. 1883 մինչեւ նոր տնօրէնութիւն)

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ – ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ

Կ. Պոլսէն մեկնող կառախումբ		Կառխ. թ. 2 ճանբ. Առտ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս	Մեկնում	7 15
Գում-գաբու		7 27
Եէտի-գուլէ		7 41
Մաքրիգիւղ		8
Այաստէֆանոս		8 14
Քիւչիւք-չէքմէճէ		8 26
Սբարթա-գուլէ		9 12
Համըմքէօյ		9 49
Չաթալճա		10 35
Գապաքճէ	ժամանում	11 7
	Մեկնում	11 17
Սինէքլի		12 20
Չէրքէսքէօյ	ժամ.	1 4
	Մեկ.	1 34
Չորլու	ժամ.	2 23
	Մեկ.	2 33
Մուրաթլը-Քէօբէքլի		3 27
Սէիտլէր-չիֆթլիք		4 2
Լիւլէ-Պուրկազ		4 45
Պապա-Էսքի		5 30
Բապայօ-քէօյ		6 17
Ուզուն-քէօբրիւ		7 15
Գուլէլի-Պուրկազ	ժամ.	7 38
	Մեկ.	7 58
Ուրլի		8 24
Ադրիանուպոլիս	ժամ.	9 14 Իրիկ.
		Կառխ. թ. 122 խառն Առտ. ժ. վ.
Ադրիանուպոլիս	Մեկ.	8 31
Գաուըքէօյ		9 18
Մուսթաֆա փաշա		10 8
Հարմանլը		11 25
Թըրնովա	ժամ.	12 2
	Մեկ.	12 43
Հասքէօյ-Գազանճըք		1 46
Եէնի-Մահալլէ		3 6
Բարապըլը		3 49
Գալիօնիցա		4 36
Փիլիպէ	ժամ.	5 4
	Մեկ.	5 34
Թաթար Բազարճըք	ժամ.	6 47
	Մեկ.	6 57
Սարամպէյ		7 31 Իրիկ.

ԳԻԾ Ա. ՊՈԼԻՍ–ՍԱՐԱՄՊԷՅ

Սարամպէյէն մեկնող կառախումբ		Կառխ. թ. 121 խառն Առտ. ժ. վ.
Սարամպէյ	Մեկ.	6 7
Թաթար Բազարճըք	ժամ.	6 41
	Մեկ.	6 51
Փիլիպէ	ժամ.	8 4
	Մեկ.	8 29
Գալիօնիցա		9 2
Բարապըլը		9 47
Եէնի-Մահալլէ		10 35
Հասքէօյ-Գազանճըք		11 55
Թըրնովա	ժամ.	12 43
	Մեկ.	1 23
Հարմանլը		2 11
Մուսթաֆա-փաշա		3 22
Գաուըքէօյ		4 8
Ադրիանուպոլիս	ժամ.	4 54 Իրիկ.
		Կառխ. թ. 1 ճանբ. Առտ. ժ. վ.
Ադրիանուպոլիս	Մեկ.	6
Ուրլի		6 52
Գուլէլի-Պուրկ. (Պէ-ֆէ)		7 16
Ուզուն-Քէօբրիւ		8 3
Բապայօ-քէօյ		8 49
Պապա-Էսքի		9 49
Լիւլէ-Պուրկազ		10 29
Սէիտլէր-չիֆթլիք		11 9
Մուրաթլը-Քէօբէքլի		11 45
Չորլու	ժամ.	12 35
	Մեկ.	12 45
Չէրքէս քէօյ	ժամ.	1 34
	Մեկ.	2 4
Սինէքլի		2 58
Գապաքճէ	ժամ.	3 45
	Մեկ.	3 55
Չաթալճա		4 32
Համըմ-քէօյ		5 24
Սբարթա-գուլէ		6 1
Քիւչիւք-Չէքմէճէ		6 38
Այաստէֆանոս		6 51
Մաքրիգիւղ		7 5
Եէտի-գուլէ		7 26
Գում-գաբ.		7 40
Կ. Պոլիս (Պէ-ֆէ)	ժամ.	7 50 Իրիկ.

ԳԻԾ ԳՈՒԼԷԼԻ–ՊՈՒՐԿԱԶ–ՏԷՏԷԱՂԱՃ

Տէտէաղաճէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 222 խառն (կէս օրէն վերջը ժ. վ.)
222 թիւ կառախումբն երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը կը բանի ։	
Տէտէաղաճ Մեկ.	12 14
Ֆէրրէ	1 54
Պիտիքլի	3 20
Սուֆլի	4 23
Տիմիթօքա	5 42
Գուլէլի-Պուրկազ ժամ.	6 17 Իրիկ.

2 թիւ կառախմբին հետ կը հաղորդակցի ։

Ադրիանուպոլսէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 221 խառն Առտ. ժ. վ.
221 թիւ կառախումբն երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կը բանի ։	
Գուլէլի-Պուրկազ Մեկ.	8 52
Տիմիթօքա	9 37
Սուֆլի	11 2
Պիտիքլի	12 10
Ֆէրրէ	1 21
Տէտէաղաճ ժամ.	2 28 Իրիկ.

2 թիւ կառախմբին հետ կը հաղորդակցի ։

ԳԻԾ ԹՐՆՕՎԱ–ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Թրնօվայէն մեկնող կառախումբ (*)	Կառխ. թ. 322 խառն Իրիկ. ժ. վ.
Թրնօվա Մեկ.	1 3
Գարապունար	1 51
Րամնէ-մահալլէսի	3 2
Եէնի-Զաղրա	4 17
Քէրմանլը	5 15
Եամպօլու ժամ.	6 11 Իրիկ.

122 եւ 121 թիւ կառախմբոց հետ կը հաղորդակցի ։

(*) 322 թիւ կառախումբն երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կը բանի ։

Եամպօլուէն մեկնող կառախումբ (*)	Կառխ. թ. 321 խառն Առտ. ժ. վ.
Եամպօլու Մեկ.	7
Քէրմանլը	8 6
Եէնի-Զաղրա	9 14
Րամնէ-մահալլէսի	10 29
Գարապունար	11 35
Թրնօվա ժամ.	12 13 Իրիկ.

121 եւ 122 թիւ կառախմբոց հետ կը հաղորդակցի ։

(*) 321 թիւ կառախումբն երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը կը բանի ։

ԳԻԾ ՎԱՌՆԱ–ՌՈՒՍՃՈՒՔ

Վառնայէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 402 Թղթատար Առտ. ժ. վ.	Առտ. ժ. վ.
Վառնա (Պէ-ֆէ) Մեկ.		6 20
Կիւպէճէ	6 49	6 50
Բրավատի	7 39	7 40
Շումնու–Ռօտա	8 26	8 29
Շէյթանճըք (Պէ-ֆէ)	9 18	9 23
Իշիքլար	10 7	10 8
Ռազկրատ	10 43	10 44
Վէթօվա	11 32	11 33
Չէրնավօտա	12 3	12 6
Ռուսճուք (Պէ-ֆէ) ժամ.	12 40 Իրիկ.	

ԳԻԾ ՌՈՒՍՃՈՒՔ–ՎԱՌՆԱ

Ռուսճուքէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 421 խառն Առտ. ժ. վ.	Առտ. ժ. վ.
Ռուսճուք Մեկ.		7 29
Չէրնավօտա	8 18	8 23
Վէթօվա	9 15	9 17
Ռազկրատ	10 30	10 45
Իշիքլար	11 38	11 41
Շէյթանճիք	12 32	1 2
Շումնու–Ռօտա	1 56	2 10
Բրավատի	3 11	3 16
Կիւպէճէ	4 23	4 25
Վառնա ժամ.	5 3 Իրիկ.	

ԳԻԾ ՌՈՒՍՃՈՒՔ–ՎԱՌՆԱ

Ռուսճուքէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 401 Թղթատար Առտ. ժ. վ.	Առտ. ժ. վ.
Ռուսճուք (Պէ-ֆէ) Մեկ.		8 27
Չէրնավօտա	9 5	9 8
Վէթօվա	9 44	9 45
Ռազկրատ	10 44	10 45
Իշիքլար	11 25	11 26
Շէյթանճըք (Պէ-ֆէ)	12 6	12 24
Շումնու–Ռօտա	1 10	1 13
Բրավատի	2 1	2 2
Կիւպէճիէ	2 54	2 55
Վառնա ժամ.	6 37 Իրիկ.	

Ծանօթ. — 401 եւ 402 թիւ թղթատար կառախումբք ամեն շաբթու չորեքշաբթի եւ կիրակի օրերը միայն տեղի կունենան ։

ԳԻԾ ՎԱՌՆԱ–ՌՈՒՍՃՈՒՔ

Վառնայէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 422 խառն Առտ. ժ. վ.	Առտ. ժ. վ.
Վառնա Մեկ.		8 5
Կիւպէճէ	8 43	8 44
Բրավատի	9 51	9 57
Շումնու–Ռօտա	10 58	11 10
Շէյթանճիք	12 24	12 54
Իշիքլար	2 2	2 6
Ռազկրատ	2 52	3 6
Վէթօվա	4 11	4 13
Չէրնավօտա	4 55	4 58
Ռուսճուք ժամ.	5 45 Իրիկ.	

421 եւ 422 թիւ խառն կառախումբք ամեն շաբթու երկուշաբթի, երեքշաբթի, հինգշաբթի, ուրբաթ եւ շաբաթ օրերը միայն տեղի կ'ունենան ։

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ–ԻՒՍՔԻՒՊ–ՄԷԹՐՕՎԻՑԱ

Սէլանիկէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 522 խառն Առտ. ժ. վ.
Սէլանիկ (Պէ-ֆէ) Մեկ.	6 40
Թօփսին	7 8
Ամաթօվօ	8 34
Քարասուլու	9 9
Կումէնճէ (Հ-լթ)	9 25
Կէօրկէլի	10 27
Միրօվչէ	11 25
Սթրումնիցա (Հ-լթ)	11 42 կէս օր
ժամանում	12 31
Տէմիրգաբու (Պէ-ֆէ) Մեկնում	12 56
Քրիվօլագ	2 4
Վէնէձիանօ–կրատիսք	3 7
Քէօբրիւլիւ	4 30
Չէլէնիքօ	5 38
Իւսքիւպ (Պէ-ֆէ) ժամ.	6 34 Իրիկ.
	Կառխ. թ. 622 խառն Առտ. ժ. վ.
Իւսքիւպ (Պէ-ֆէ) Մեկ.	9
Էլէշան	10 4
Քաչանիք	10 58
Վէրիզօվից	12 5
Լիբլիան	1 9
Բրիշթինա	2 8 կէս օրէն վերջը
Միթրօվիցա (Պէ-ֆէ) ժամանում	8 14

Այս կառախումբ Սէլանիկէն եկող 522 թիւ կառախմբին հետ կը հաղորդակցի ։

Միթրօվիցայէն մեկնող կառախումբ	Կառխ. թ. 621 խառն Առտ. ժ. վ.
Միթրօվիցա (Պէ-ֆէ) Մեկնում	8 55
Բրիշթինա	10 11
Լիբլիան	11 15
Վէրիսօվից	12 18
Քաչանիք	
Էլէշան	Իրիկ.
Իւսքիւպ (Պէ-ֆէ) ժամ.	2 45
	Կառխ. թ. 521 խառն Առտ. ժ. վ.
Իւսքիւպ (Պէ-ֆէ) Մեկ.	6 9
Չէլէնիքօ	7 27
Քէօբրիւլիւ	8 48
Վէնէձիանօ–կրատիսք	10 6
Քրիվօլագ	11 14 կէս օր
ժամանում	12 7
Տէմիրգաբու (Պէ-ֆէ) Մեկնում	12 22
Սթրումնիցա	1 29
Միրօվչէ	1 41
Կէօրկէլի	2 40
Կումանճէ	3 40
Քարասուլու	3 54
Ամաթօվօ	4 28
Թօփսին	5 22 Իրիկ.
Սէլանիկ (Պէ-ֆէ) ժամ.	6 18

Այս կառախումբ Միթրօվիցայէն եկող 621 թիւ կառախմբին հետ կը հաղորդակցի ։